

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки

Фінансово-економічний факультет

Кафедра обліку і аудиту

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню бакалавра
(бакалавра, магістра)

студента Рожковської В.А.
(ПБ)
академічної групи 071-20-1
(шифр)
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)
спеціалізації «Облік і аудит»
(назва спеціалізації)
за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)
на тему: « Облік і аудит зобов'язань (на прикладі АТ
«УКРСИББАНК»)»
(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Шишкова Н.Л		
Рецензент	Ніженковський П.О		
Нормоконтроль	Шишкова Н.Л.		

Дніпро

2024

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

обліку та аудиту

Пашкевич М.С.

(прізвище, ініціали)

«__» _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню бакалавра
(бакалавра, магістра)

Студенту Рожковської В.А. академічної групи 071-20-1
(прізвище та ініціали) (шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

спеціалізації «Облік і аудит»

(назва спеціалізації)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему:

« Облік і аудит зобов'язань (на прикладі АТ

«УКРСИББАНК»)

»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 31.05.24
№ 515

Розділ	Зміст	Термін
1	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ «УКРСИББАНК» СУЧАСНИХ УМОВАХ	15.05.24
2	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, ЗОБОВ'ЯЗАНЬ, ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У АТ «УКРСИББАНК»	20.05.24
3	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПІДХІД ДО АУДИТУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ БАНКУ АТ «УКРСИББАНК»	01.06.24

Завдання видано

Шишкова Н.Л.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 30.04.24

Дата подання до екзаменаційної комісії 24.04.24

Прийнято до виконання

(підпис)

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 92 стр., 9 рис., 14 табл., 3 додатки, 51 джерел літератури, 3 додатки.

ОБЛІК, ЗВІТНІСТЬ, СУБ'ЄКТИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ, ОПОДАТКУВАННЯ, ЄДИНИЙ ПОДАТОК, ДІЯЛЬНІСТЬ

Об'єкт розроблення – комплекс теоретичних, методологічних та практичних засад організації бухгалтерського обліку та контролю діяльності, АТ «УКРСИББАНК» .

Мета роботи – дослідження і узагальнення теоретичних та практичних аспектів обліку, оподаткування, звітності і зобов'язань діяльності, банку.

Охарактеризована діяльність комерційного банку АТ «УКРСИББАНК».

Проведено фінансовий аналіз і організація обліку зобов'язань банку.

Надано класифікацію зобов'язання банку, а також динаміка показників ліквідності.

Представлені види та структури зобов'язань комерційного банку.

Наведені балансові рахунки аналітичного та синтентичного обліку зобов'язань комерційного банку.

Розглянуто принципи складання звітності та порядок складання і подання фінансової звітності банку АТ «УКРСИББАНК» .

Запропоновано практичні шляхи вдосконалення обліку і аудиту зобов'язань комерційного банку АТ «УКРСИББАНК» .

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що отримані висновки спрямовані на удосконалення системи обліку, оподаткування, звітності та зобов'язань банку.

Надані пропозиції з удосконалення обліку і аудиту можуть знайти своє практичне застосування на АТ «УКРСИББАНК» та інших комерційних банках.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ «УКРСИББАНК» В СУЧАСНИХ УМОВАХ	7
1.1. Організаційно-економічна характеристика	7
1.2 Фінансовий аналіз АТ «УКРСИББАНК»	13
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, ЗОБОВ'ЯЗАНЬ, ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У АТ «УКРСИББАНК»	22
2.1. Організація обліку зобов'язань банку	22
2.2. Синтетичний та аналітичний облік зобов'язань банку	38
2.3 Складання звітності банку в частині його зобов'язань	48
2.4 Вдосконалення обліку зобов'язань банку	54
Висновки до розділу 2	57
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПІДХІД ДО АУДИТУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ БАНКУ АТ «УКРСИББАНК»	58
3.1. Мета, функції та упорядкування проведення аудиту зобов'язань	58
3.2 Дії для гарантування фінансової стійкості	62
3.3 Фінансова стабільність у банківській сфері АТ «Укрсіббанк»	72
3.4 Вдосконалення обліку і аудиту зобов'язань банку	75
Висновки до розділу 3	76
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	82
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Облік і аудит зобов'язань - це важливі складові системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю банку. Їх правильне ведення гарантує достовірність фінансової інформації, сприяє ефективному управлінню фінансовими ресурсами та знижує ризики невиконання зобов'язань.

Зобов'язання виступають одним із найважливіших елементів фінансової звітності банку, адже він відображає його боргові зобов'язання перед кредиторами. Тому правильний облік та аудит зобов'язань мають вирішальне значення для отримання об'єктивної та достовірної інформації про фінансовий стан банку. Рівень вивченості теми.

Питанням обліку та аудиту зобов'язань присвячено багато наукових праць вітчизняних та закордонних авторів. Проте, з урахуванням постійних змін в законодавстві та практиці господарювання, тема залишається актуальною й потребує подальшого вивчення.

Найбільшу увагу зобов'язанням в сфері комерційного банку приділяли наступні науковці: І.Орлов[1], В.Расенко[2], В.Рубейкін[3], А.Сафарова[4], Д.Стоун[5], В.Швець[6], В.Пантелєєв[7], Н.Сіренко[8], В.Костюченко[9], Л.Джулій[10], та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ обліку та аудиту зобов'язань, а також вироблення практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Для досягнення мети дослідження були визначені такі завдання:

- розкрити теоретичні основи обліку та аудиту зобов'язань;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту зобов'язань;
- дослідити методикку обліку та аудиту різних видів зобов'язань;
- визначити проблеми обліку та аудиту зобов'язань та шляхи їх удосконалення;

— розробити практичні рекомендації щодо удосконалення обліку та аудиту зобов'язань.

— проаналізувати фінансову стабільність у банківській сфері.

Об'єктом дослідження є система обліку та аудиту зобов'язань банку АТ «УКРСИББАНК».

Предметом дослідження є методичні засади обліку та аудиту зобов'язань, а також проблеми та шляхи їх удосконалення.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає у розробці та вдосконалення системи обліку та аудиту своїх зобов'язань, що призведе до більш точного відображення їх у фінансовій звітності та підвищення якості внутрішнього контролю.

РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ «УКРСИББАНК» В СУЧАСНИХ УМОВАХ

1.1. Організаційно-економічна характеристика

З 1989 року АТ «Укрсиббанк» динамічно розвивається, ставши одним з лідерів банківської сфери України.

Банк діє на українському ринку з 1990 року, надаючи своїм клієнтам високоякісні фінансові послуги, що відповідають найкращим європейським стандартам. 60% акцій банку належать одній з найбільших світових фінансових груп BNP Paribas, а 40% - Європейському банку реконструкції та розвитку.

Його юридична адреса: 04070, г. Київ, ул. Андреевская, 2/12.

Основні види економічної діяльності:

1. Прийом депозитів (вкладів) від фізичних та юридичних осіб;
2. Надання кредитів фізичним та юридичним особам;
3. Здійснення розрахункових та касових операцій;
4. Випуск та обіг платіжних карток;
5. Інші банківські операції, передбачені законодавством.

Банк пропонує різноманітні банківські послуги для приватних та корпоративних клієнтів, зокрема:

1. Депозитні рахунки: різні види депозитів з різними процентними ставками та строками дії.
2. Кредити: споживчі, іпотечні, бізнес-кредити, автокредити тощо.
3. Розрахунково-касове обслуговування: відкриття та ведення рахунків, здійснення платежів, інкасація та перерахування коштів.
4. Платіжні картки: дебетові та кредитні картки, розрахунок картками в торгових точках, зняття готівки в банкоматах.
5. Інші послуги: валютні операції, факторинг, лізинг, довірче управління активами тощо.

У грудні 2005 року BNP Paribas, одна з найбільших міжнародних фінансових груп, офіційно підписала договір про купівлю 51% акцій АТ «Укрсиббанк», третього за величиною банку в Україні.

У квітні 2006 року BNP Paribas став стратегічним інвестором UKRSIBBANK, володіючи 51% акцій банку.

У 2009 році частка BNP Paribas в АТ «Укрсиббанк» була збільшена до 81,42%, а у 2010 році - до 99,99%.

Основний вид економічної діяльності АТ «Укрсиббанк» – це банківська справа.

Згідно з класифікатором діяльності, затвердженим наказом Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 16.11.2011 № 1453, до основного виду економічної діяльності банків належать:

1. Прийом депозитів (вкладів) від фізичних та юридичних осіб.
2. Надання кредитів фізичним та юридичним особам.
3. Здійснення розрахункових та касових операцій.
4. Випуск та обіг платіжних карток.
5. Інші банківські операції, передбачені законодавством України.

АТ «Укрсиббанк» пропонує широкий спектр банківських послуг для фізичних та юридичних осіб, включаючи:

1. Депозитні рахунки – різні види депозитів з різними процентними ставками та строками дії.
2. Кредити – споживчі, іпотечні, бізнес-кредити, автокредити тощо.
3. Розрахунково-касове обслуговування – відкриття та ведення рахунків, здійснення платежів, інкасація та перерахування коштів.
4. Платіжні картки – дебетові та кредитні картки, розрахунок картками в торгових точках, зняття готівки в банкоматах.
5. Інші послуги – валютні операції, факторинг, лізинг, довірче управління активами тощо.

АТ «Укрсиббанк» має розгалужену мережу відділень по всій Україні, а також пропонує своїм клієнтам можливість користуватися дистанційними каналами обслуговування, такими як інтернет-банкінг та мобільний банкінг.

Крім банківської справи, АТ «Укрсиббанк» також займається іншими видами діяльності, пов'язаними з фінансовим ринком, такими як:

1. Інвестиційна діяльність – управління активами, брокерські послуги, дилерська діяльність.

2. Факторингова діяльність – фінансування поставок товарів та послуг.

3. Лізингова діяльність – надання майна в оренду.

У 2020 році АТ «Укрсиббанк» здобув престижну нагороду **Top Employer**, визнаючи його кращим роботодавцем в Україні та Європі. Цей титул став свідченням високого рівня HR-практик банку, адже він був єдиним в Україні, хто пройшов міжнародну сертифікацію за даним напрямком. Окрім цього, АТ «Укрсиббанк» увійшов до числа шести міжнародних компаній країни, що володіють статусом **Top Employer**. Цього ж року банк розпочав надавати послуги віддаленого обслуговування своїм клієнтам.

АТ «Укрсиббанк» – один з лідерів банківського сектору України, який протягом багатьох років здобув довіру клієнтів, надаючи їм якісні та надійні фінансові послуги. Банк прагне до динамічного розвитку у мінливому світі, а також дотримується принципів сталого розвитку, активно підтримуючи своїх клієнтів у цьому напрямку та сприяючи їх переходу до екологічно та соціально відповідальної економіки. Завдяки інноваційному підходу та високому рівню сервісу, АТ «Укрсиббанк» робить усе можливе, щоб зробити фінансове життя своїх клієнтів максимально комфортним, безпечним та простим.

Основні конкуренти: Приватбанк, Райффайзен Банк Аваль, Ощадбанк, Укрексімбанк, Укрсоцбанк, Промінвестбанк, Надра Банк, Правекс Банк, ПУМБ, Брокбізнесбанк.

У 2018 році АТ «Укрсиббанк» продемонстрував стійке зростання та досяг значних фінансових результатів завдяки успішній діяльності у сфері банківських та інших операцій.

- фінансові показники АТ «Укрсиббанк» за 2018 р.;
- чистий прибуток 198,621 млн. грн.;
- операційний дохід 2047,128 млн. грн.;
- чистий процентний дохід 1328,666 млн. грн.;
- процентний дохід АТ «Укрсиббанк» за 2018 р.;
- відсоткові доходи від операцій з банками – 3,4%;
- відсоткові доходи від кредитування – 92,8%;
- відсоткові доходи за державними цінними паперами в портфелі банку на продаж – 3,8%.

Розвиток демонструє банку прибутки та витрати від надання кредитів клієнтам як корпоративного, так і роздрібного сегментів ринку:

- процентні витрати АТ «Укрсиббанк»;
- витрати за операціями з банками – 38,7%;
- витрати за коштами, що отримані від клієнтів – 46,7%;
- витрати за державними цінними паперами власного боргу – 9,0%;
- інші – 5,6%.

Більше 6,7 мільйонів українців обрали АТ «Укрсиббанк». Цей банк по праву вважається лідером на ринку банківських послуг та платіжних карток, пропонуючи своїм клієнтам найвищий рівень сервісу та інноваційні рішення. Популярність АТ «Укрсиббанк» серед українців, які беруть кредити на побутову техніку, складає 40%. Цей показник також свідчить про те, що АТ «Укрсиббанк» є одним з найнадійніших та найвигідніших банків на ринку депозитних послуг (27,8% клієнтів) та обміну валюти (понад 26% клієнтів).

Одним з ключових факторів, що впливають на процентні витрати банку, є його витрати на залучення коштів клієнтів. Ці витрати зростають, коли банк пропонує більш високі процентні ставки по депозитах, щоб стимулювати приплив коштів.

Основна діяльність АТ «Укрсиббанк» орієнтована на надання банківських послуг юридичним і фізичним особам на території України відповідно до ліцензії Національного банку України, нормативно-правових актів та Статуту банку. З моменту свого заснування банк зарекомендував себе як надійний і стабільний фінансовий інститут. За версією авторитетного міжнародного фінансового видання Global Finance (Нью-Йорк, США), у 2007 році АТ «Укрсиббанк» був визнаний найкращим банком в Україні.

На ринку іпотечного кредитування банк займає одну з лідируючих позицій, володіючи 18,8% ринку за даними Української національної іпотечної асоціації. На фондовому ринку України «Укрсиббанк» визнаний найкращим інвестиційним банком. Згідно з дослідженням «Ділового журналу», банк також став найкращим роботодавцем у банківській сфері України та здобув перше місце за якістю обслуговування в банках. Аналітична робота банку за підсумками 2018 року визнана найкращою на ринку облігацій України. У 2017 році журнал Euromoney визнав АТ «Укрсиббанк» найкращим банком в Україні. За версією журналу The Banker, АТ «Укрсиббанк» є найбільшим банком України за розміром капіталу, займаючи перше місце серед українських банків у рейтингу «1000 найбільших банків світу».

АТ «Укрсиббанк» – це юридична особа з власним майном, здатна укладати угоди та виступати у судах, як позивач або відповідач. Воно має всі необхідні ліцензії для банківської діяльності згідно з українським законодавством та здійснює широкий спектр банківських операцій.

АТ «Укрсиббанк» є одним із найбільших банків країни, що постійно розвивається і пропонує індивідуальний підхід до кожного клієнта, надаючи повний набір фінансових послуг.

Позиція АТ «Укрсиббанк» на фінансовому ринку постійно зміцнюється та розвивається у всіх сегментах. За даними Асоціації Українських банків, «Укрсиббанк» протягом останніх років майже по всіх показниках входить до

топ 5 найбільших банків України. Графіки основних фінансових показників п'яти найбільших українських банків подані для наочності в додатках.

Розглядаючи перспективи розвитку малого та середнього бізнесу в Україні, «Укрсиббанк» активно впроваджує стратегії для проникнення на цей ринок. Він пропонує прості банківські продукти з максимальною ефективністю та доступними цінами для кожного суб'єкта господарської діяльності в будь-якому відділенні.

Звіти про діяльність АТ «Укрсиббанк» вказують на стабільне зростання його клієнтської бази завдяки привертанню нових підприємств-клієнтів. Цей успіх обумовлений впровадженням популярних продуктів, спрощенням тарифної політики, зниженням відсоткових ставок за кредитами та розширенням мережі відділень, спрямованих на обслуговування малих та середніх підприємств.

«Укрсиббанк» стрімко рухається у напрямку створення фінансової корпорації, яка пропонує розмаїття банківських та інвестиційних продуктів, а також послуг у сферах спільного інвестування, страхування та лізингу. Це досягається шляхом розширення асортименту небанківських фінансових сервісів. Вищі інстанції банку зосереджуються на оптимізації управління бізнес-процесами та забезпеченні безперервної інтеграції різноманітних фінансових продуктів.

У 2017-2018 роках банк активно розширював свою присутність на ринку, пропонуючи як традиційні, так і нові банківські послуги в Україні. Щоб відповісти на зростаючий попит клієнтів, банк модернізував існуючі продукти та впроваджував нові для фізичних та юридичних осіб, забезпечуючи їм зручні та мобільні інструменти для управління фінансами. Банк особливо ставився до підтримки своєї репутації як універсального та високотехнологічного фінансового інституту, який повністю задовольняє потреби клієнтів. Управлінська політика банку акцентує увагу на питаннях фінансової стабільності та покращенні системи управління банківськими ризиками.

Рішення Ради вважається дійсним, якщо воно отримує підтримку не менше трьох чвертей її членів. Виконавчим органом, що діє від імені Ради Банку, є правління, яке керує поточною діяльністю банку та відповідає за її ефективність. Голова правління банку несе особисту відповідальність за виконання завдань, покладених на банк, і має право діяти від його імені без додаткових повноважень.

На рисунку 1.1 представлено схему класифікації зобов'язань банку, складену на інформації, описаній вище, щодо зобов'язань АТ «Укрсиббанк»:

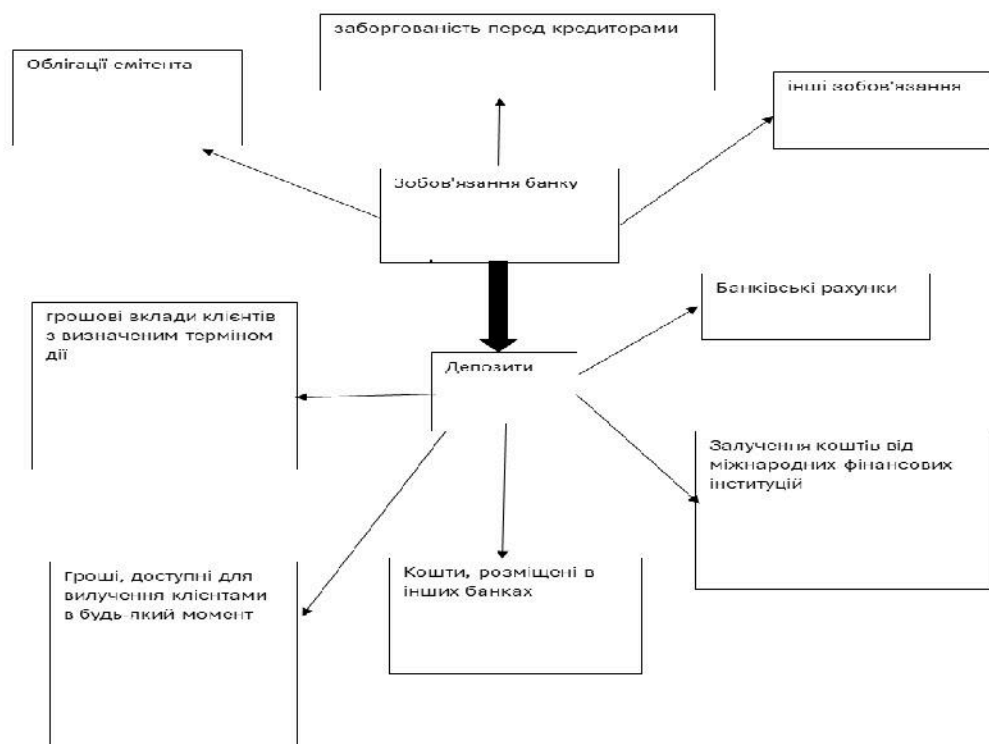

Рис. 1.1. Класифікація зобов'язання банку

1.2 Фінансовий аналіз АТ «УКРСИББАНК»

Оцінка ліквідності АТ «УКРСИББАНК» за 2022-2023 роки, проведена на основі показників, представлених у таблиці 1.4, виявила наступні проблеми:

1. Низький коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом усього досліджуваного періоду. Це негативний наслідок відсутності фінансових

інвестицій у банку та стрімкого зростання поточних зобов'язань (на 3% у 2022 році порівняно з 2023 роком).

2. Недостатність ліквідних коштів для негайного погашення частини короткострокової заборгованості. За нормативними вимогами, банк повинен мати можливість покрити щонайменше 1% поточних зобов'язань у будь-який момент.

Таблиця 1.1

Динаміка показників ліквідності АТ «УКРСИББАНК»

Назва показника	2022р.	2023р.	Рекомендоване значення	Визначення
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,45	0,48	>0,1	Даний показник відображає здатність компанії покривати свої короткострокові зобов'язання за допомогою найліквідніших активів. Його значення розраховується за формулою, використовуючи дані з балансу.
2. Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності	0,57	0,54	>2	Цей показник відображає, яка частка поточних активів, за винятком запасів та дебіторської заборгованості, що має бути погашена більше ніж через 12 місяців, може бути використана для покриття поточних зобов'язань.

Продовження таблиці 1.1

3.Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності (покриття)	1,03	0,98	>2	Цей коефіцієнт, також відомий як коефіцієнт поточної ліквідності, показує, наскільки поточні активи підприємства (кошти, дебіторська заборгованість, запаси) покривають його короткострокові борги (кредити, рахунки до сплати тощо).
--	------	------	----	---

Джерело: складено самостійно

Низьке значення коефіцієнта швидкої ліквідності банку, яке в декілька разів нижче за норму, є ще однією проблемою. Це негативний наслідок значного зростання поточних зобов'язань у 2022-2023 роках. Хоча певне покращення спостерігалось в 2022 році завдяки збільшенню оборотних активів, у 2023 році коефіцієнт різко знизився до 0,57, що свідчить про погіршення платоспроможності банку та його здатності виконувати короткострокові зобов'язання. Оскільки даний показник є важливим індикатором надійності банку для кредиторів, його низьке значення викликає серйозні занепокоєння.

Рис. 1.2. Динаміка коефіцієнтів покриття ліквідності

Аналіз коефіцієнта поточної ліквідності (покриття) за 2022-2023 роки (1,03 та 0,98 відповідно) показує, що поточні зобов'язання банку лише трохи не покриваються його поточними активами. Це може бути тривожним сигналом, адже вказує на потенційні труднощі з виконанням короткострокових зобов'язань.

Таблиця 1.2

Показники, що використовуються для оцінки ризиків та потенційної прибутковості АТ «УКРСИББАНК»

Показники	2022р.	2023р.	Норматив	Зміна за 2022 – 2023 рр.	Розрахунок
Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	9,705	3,890	<1	-4,713	Цей показник визначається як частка загальних зобов'язань банку (залучених коштів) від його власного капіталу.

Продовження таблиці 1.2

Коефіцієнт автономії	0,114	0,161	>0,5	0,148	Цей показник розраховується як частка власного капіталу банку (акціонерного капіталу) від його загальних активів.
Коефіцієнт маневреності	-0,895	-0,217	>0,1	0,355	Розраховуючи коефіцієнт маневреності власного капіталу, ми ділимо суму власних оборотних коштів компанії на її власний капітал.
Коефіцієнт фінансової залежності	9,942	2,563	< 2	-4,146	Розраховуючи цей показник, ми ділимо загальну суму зобов'язань компанії на її власний капітал.
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,227	0,250	>1	0,133	Високе значення може свідчити про вищий ризик та потенційно вищу рентабельність.

Джерело: складено самостійно

Проаналізувавши динаміку коефіцієнта співвідношення позикових і власних засобів, можна зробити наступні висновки. У 2022 році значення

коефіцієнта становило 7,705, що свідчить про переважне фінансування діяльності банку за рахунок позикових коштів. У 2023 році цей показник знизився до 3,890, вказуючи на зростання ролі власних джерел коштів у фінансуванні банку.

Спостережувана тенденція до збільшення частки позикових коштів може в майбутньому призвести до посилення залежності банку від залучених ресурсів.

Коефіцієнт автономії протягом досліджуваного періоду знаходиться на недостатньому рівні, нижче норми: в 2022 році його значення становило 0,114, а в 2023 коефіцієнт автономії зріс на 0,148 та становив 0,161. Таке значення даного показника говорить про досить низьку здатність власників повністю фінансувати свій банк. Коефіцієнт фінансової залежності у 2022 році зменшився і мав значення 2,563, що означає про зниження частки позичених коштів у фінансуванні банку. Коефіцієнт маневреності в банку в 2023 та 2022 роках мав від'ємне значення -0,895 та -0,217 відповідно. Це означає, що власний капітал та довгострокові залучені кошти використовуються для фінансування необоротних активів. Таким чином, для покриття потреб в оборотних активах банк має звертатися до позичкових джерел фінансування. Це призводить до погіршення фінансової стійкості.

Аналіз значень коефіцієнта фінансової стабільності за 2022-2023 роки свідчить про те, що банк протягом цього періоду демонстрував помірну стійкість. Спостерігається незначне зниження показника з 0,250 у 2022 році до 0,227 у 2023 році, що може свідчити про деяке послаблення фінансової стійкості банку. Важливо зазначити, що значення коефіцієнта нижче 0,50 вважаються не дуже високими, що може вказувати на певні ризики для банку.

Модель Альтмана, яка використовує лише два показники, є простим, але ефективним інструментом для оцінки ймовірності банкрутства компанії протягом двох років. Ця модель ґрунтується на аналізі двох ключових фінансових показників: коефіцієнта загальної ліквідності та питомої ваги

власних коштів у пасивах. Завдяки простоті розрахунку та наочності інтерпретації результатів, модель Альтмана користується широкою популярністю серед аналітиків та інвесторів.

Формула Альтмана:

$$Z = -0,3877 - 1,0736 \text{ КП} + 0,0579 \text{ КАВТ} \quad (1.1)$$

де КП – коефіцієнт покриття (загальної ліквідності);

КАВТ – коефіцієнт автономії (фінансової незалежності);

Z – інтегральний показник рівня загрози банкрутства.

Модель Альтмана використовує значення Z для оцінки ймовірності банкрутства компанії протягом двох років. Негативні значення Z свідчать про стійке фінансове становище, тоді як позитивні значення вказують на високий ризик банкрутства.

Таблиця 1.3

**Оцінка ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана для
АТ «УКРСИББАНК»**

Назва показника	2022 р.	2023 р.
1. Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності (покриття)	1,03	0,54
2. Коефіцієнт автономії	0,114	0,161
3. Показник рівня загрози банкрутства	-0,986	-0,838

Джерело: складено самостійно

Згідно з двофакторною моделлю Альтмана, ймовірність банкрутства АТ "УКРСИББАНК" протягом 2022-2023 років низька, оскільки показник Z (рівень загрози банкрутства) є негативним. Однак, спостерігається тенденція до зростання показника Z, що може свідчити про потенційне збільшення ймовірності банкрутства в майбутньому. Негативна динаміка показника Z

може негативно вплинути на діяльність банку. Важливо зазначити, що збитковість банку може бути тимчасовою, і при вжитті ефективних заходів керівництвом, прибутковість може бути відновлена.

За результатами фінансового аналізу, АТ "УКРСИББАНК" демонструє показники діяльності, що не відповідають нормативним значенням. Це свідчить про несприятливий фінансовий стан банку. Необхідні термінові заходи з боку керівництва АТ "УКРСИББАНК" для покращення ліквідності, платоспроможності та конкурентоспроможності банку. Подальше погіршення показників може призвести до серйозних негативних наслідків для банку.

Висновки до розділу 1

Для сприяння подальшому процесу розвитку комерційного банку необхідно створити низку сприятливих умов: продовжувати інвестувати в цифровізацію, щоб зробити свої продукти та послуги більш доступними та зручними для клієнтів; активно співпрацювати з урядом та міжнародними організаціями для підтримки української економіки; постійно моніторити ситуацію в країні та світі та бути готовим до швидкого реагування на зміни.

Останні роки банківська галузь зазнає значних змін, і має бути гнучким та інноваційним, щоб успішно функціонувати в сучасних умовах.

Проблемами розвитку банку є негативний вплив війни; скорочення обсягів бізнесу; зростання ризиків; погіршення макроекономічних показників; високий рівень інфляції який негативно впливає на прибутковість банку та його здатність надавати кредити; не вистачає кваліфікованих фахівців, що негативно впливає на роботу банку; конкуренція з іншими банками; банк повинен відповідати строгим регулятивним вимогам та стантартам, що обмежує їхню діяльність та потенціал для зростання; зруйнування банківської інфраструктури в зонах активних бойових дій; зростання цін знецінює депозити та знижує купівельну спроможність населення, що негативно впливає на кредитну активність; через низку

банкрутств банківстан довіра населення до банківської системи залишається на низькому рівні; у банку можуть використовувати застарілі технології, що знижує ефективність його роботи та робить менш конкурентоспроможним;

в Україні вартість банківської послуг залишається високою, порівняно з іншими країнами.

Великою мірою роль комерційного банку полягає в сучасній економіці, виконуючи численні функції, що забезпечують стабільне функціонування фінансової системи та задовольняють потреби фізичних та юридичних осіб.

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, ЗОБОВ'ЯЗАНЬ, ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У АТ «УКРСИББАНК»

2.1. Організація обліку зобов'язань банку

На рисунку 2.1 наведено логічну схему видів зобов'язань банку, за основу для якої було взято зобов'язання АТ «УКРСИББАНК».

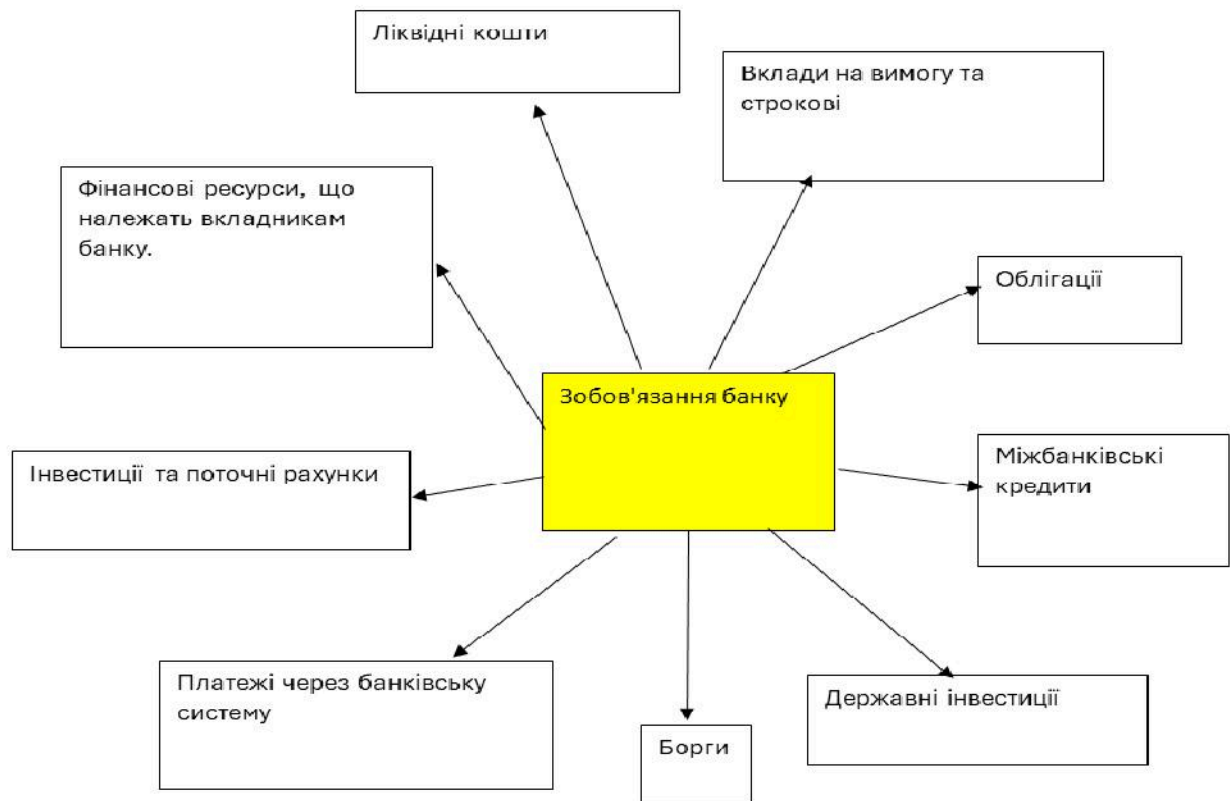

Рис. 2.1. Структура зобов'язань банку

Зобов'язання банку можна класифікувати на залучені та запозичені кошти. Залучені кошти становлять основну частину зобов'язань банку і є основним джерелом формування його ресурсів для активних операцій.

Аналіз зобов'язань банку проводиться наступним чином:

1. Оцінка загального обсягу зобов'язань: Визначається обсяг зобов'язань у відсотках від загальних пасивів банку, а також аналізується їхній приріст за допомогою показників, таких як абсолютне збільшення, темп росту та темп приросту.

2. Структурний аналіз зобов'язань: Досліджується структура ресурсної бази банку в динаміці через метод вертикального аналізу.

3. Оцінка стійкості депозитів: Проводиться аналіз показників, які відражають стабільність строкових депозитів, депозитів до запитання та міжбанківських кредитів.

4. Ефективність використання ресурсів: Оцінюється ефективність використання залучених та запозичених коштів банком.

5. Контроль за виконанням нормативів резервування: Перевіряється відповідність банком установленим нормативам обов'язкового резервування коштів на коррахунку в НБУ.

6. Оцінка раціональності ресурсної бази: Аналізується витратність та стабільність формування ресурсної бази банку, визначаються напрямки для її оптимізації.

7. Зобов'язання банку становлять переважну частину його пасиву.
До залучених коштів банку належать:

- залишок на поточному рахунку;
- рахунки для планування бюджету;
- інвестування в депозити;
- джерело доходу для банку;
- кошти на карті;
- заборгованість.

Кошти, які банк отримує від своїх клієнтів у вигляді депозитів, становлять його депозитні зобов'язання.

При аналізі залучених коштів банку окремо оцінюють депозити до запитання (включаючи кошти на коррахунках інших банків і запитувані кошти), міжбанківські кредити, строкові депозити, вклади суб'єктів господарювання та фізичних осіб. Використовується інформація як за базовий, так і за звітний рік (період). Для кожного типу залучених коштів

визначається, які з них спричинили зростання або зниження, та формулюються висновки про причини цих змін.

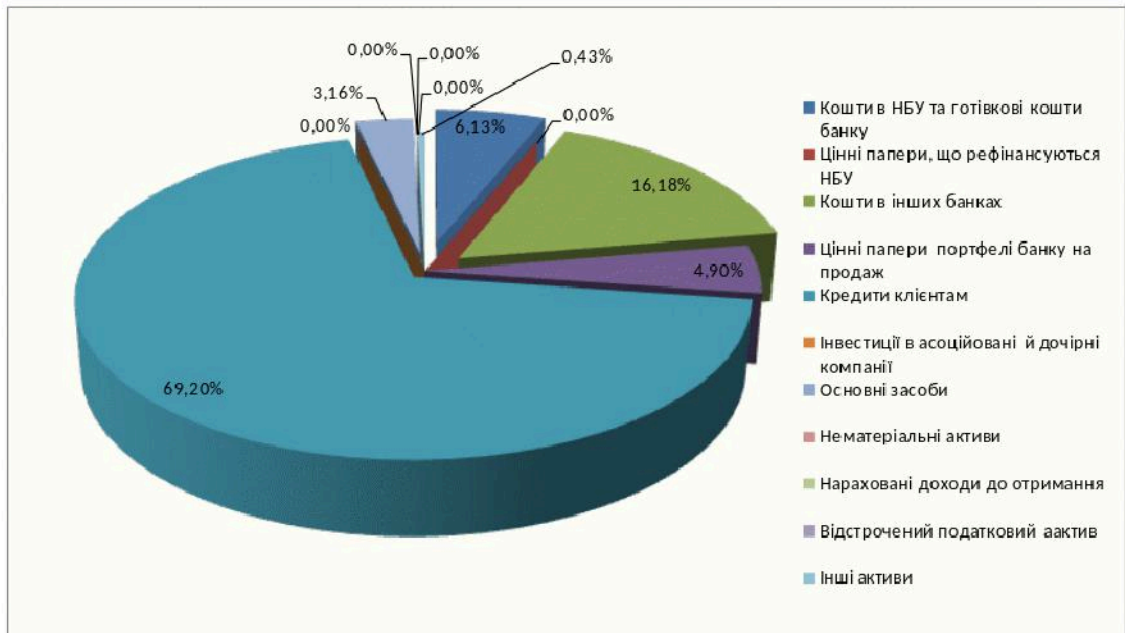

Рис. 2.2. Склад і структура активів АТ «УКРСИББАНК»

Депозит - це гроші, які клієнт дає в борг банку на певний час, і банк платить клієнтові за це відсотки. Клієнт може зробити депозит готівкою, переказом з іншого рахунку або цінними паперами. Депозитний рахунок - це один з найпоширеніших видів рахунків у банку. Всі рахунки в банку, на яких клієнт може зберігати свої гроші, називаються депозитними. Від 60 до 80% пасивів банків складають депозитні кошти.

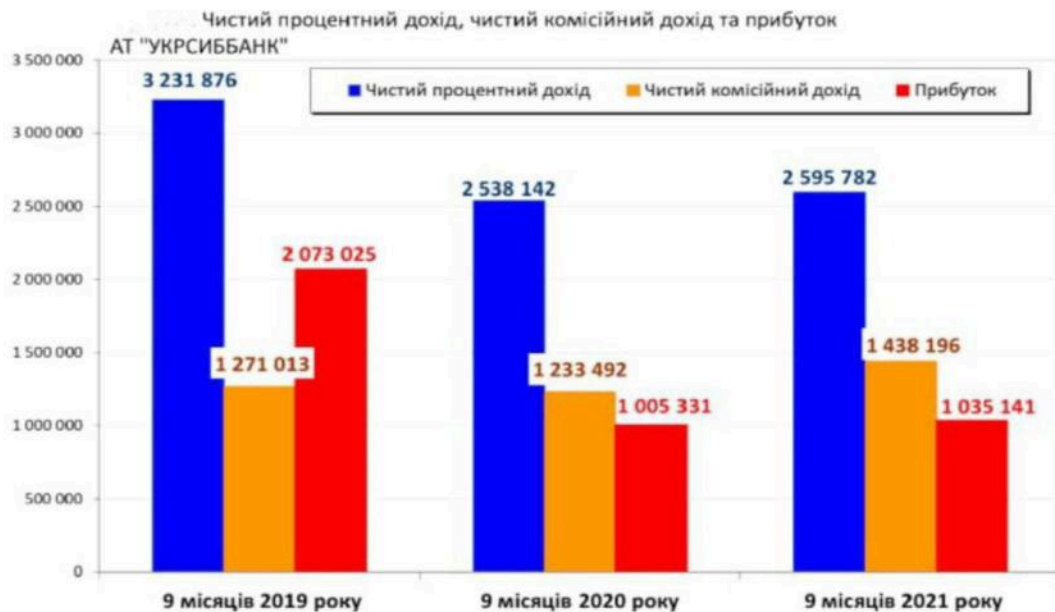

Рис.2.3. Чистий процентний дохід та прибуток АТ «УКРСИББАНК»

Завдяки депозитам банки отримують кошти, які вони можуть надавати у вигляді кредитів:

1. Характер депозитів визначає, які кредити може надавати банк і скільки він на цьому заробить;
2. Завдяки вмілому керуванню депозитними вкладками банк може гарантувати свою платоспроможність;
3. Чим більше коштів на депозитних рахунках, тим менше люди використовують готівку;
4. Кошти, які банки залучають від вкладників, зазвичай дешевші, ніж ті, що вони беруть у інших банків.

Недоліки депозитних операцій:

1. Збір коштів у вигляді депозитів обходиться банкам недешево, адже це потребує значних зусиль та ресурсів. Залучення депозитів не дозволяє банку швидко отримувати кошти, коли вони йому потрібні. Залучення депозитів не дозволяє банку швидко отримувати кошти, коли вони йому потрібні;
2. Комерційні банки не завжди можуть самостійно залучити достатньо коштів у депозити, тому вони залежать від вкладників;

3. Кількість вільних коштів, які можуть бути мобілізовані в банку або регіоні, не безмежна.

Рис. 2.4. Щоквартальний обсяг прибутку АТ «УКРСИББАНК»

Метою проведення аналізу зобов'язань банку є оцінка їх структури та визначення можливості для покращення, наприклад:

- оптимізація витрат банку на залучення коштів;
- створення більш стійкої бази для розвитку банку.

Для досягнення цієї мети необхідно виконати наступні завдання:

- вивчення стратегії банку щодо диверсифікації джерел фінансування
- аналіз зобов'язань банку за динамікою та структурою;
- перевірка виконання банком вимог щодо резервування коштів;
- оцінка стійкості та динаміки зобов'язань банку;
- розрахунок середньої ціни коштів, які залучає банк;
- аналіз рентабельності використання запозичених ресурсів.

Ось деякі джерела інформації, які використовуються для аналізу зобов'язань банку:

1. Файл 03 – Дані про рух коштів за кредитами та депозитами з урахуванням процентних ставок;
2. Файл 05 – Дані про обсяги та відсоткові ставки за депозитними операціями;
3. Файл 06 – Дані про стан рахунків до запитання, кредитів та депозитів;
4. Файл 17 – Дані про стан кредитного та депозитного портфелів банку;
5. Файл 19 – Дані про обсяг коштів, розміщених резидентами на депозитах;
6. Файл 82 – Річна фінансова звітність: баланс та рахунок результатів;
7. Форма 11 – «Звіт про фінансовий стан компанії на певну дату»;
8. Форма 2 – «Звіт про фінансові результати компанії за певний період»;
9. Форма 10 – «Звіт про стан активів та пасивів компанії на певну дату з урахуванням їх руху за певний період»;
10. Форма 252 Г – «Статистика депозитних вкладів резидентів України»;
11. Форма 341 – «Дані про обсяг депозитних вкладів»;
12. Форма 350 – «Інформація про депозитні вклади та процентні ставки за ними»;
13. Форма 353 – «Залишки коштів на депозитних рахунках»;
14. Форма 354 – «Дані про обсяг депозитів, розміщених компаніями в банках (класифікація за організаційно-правовими формами господарювання»;
15. Форма 360 – «Інформація про суми коштів на депозитних рахунках(класифікація за секторами економіки)»;
16. Форма 361 – «Дані про обсяг депозитів(класифікація за видами економічної діяльності)»;
17. Форма 362 – «Інформація про депозитні вклади та кошти на депозитних рахунках(класифікація за формами власності)»;

18. Форма 381 – «Дані про обсяг залучених коштів та їх залишки для визначення обов'язкових резервів»;

19. Форма 603 – «Дані про капітал банку та його відповідність нормативним вимогам»;

20. Форма 611 – «Дані про відповідність діяльності банку нормативним вимогам»;

21. Форма 752 – «Статистика клієнтської бази та рахунків»;

22. Аналітичний розріз операцій на рахунках другого та третього порядку;

23. Перелік матеріальних цінностей, які не враховуються у складі основних засобів.

Зобов'язання банку піддаються детальному аналізу за різними критеріями, такими як тип вкладника, форма власності, термін погашення, порядок повернення, категорія клієнтів, ціна залучених ресурсів тощо.

Розподіл банківських зобов'язань охоплює дві основні категорії: депозити та інші види, такі як кредиторська заборгованість та облігації. До спеціалізованих джерел залучен коштів належить субординована заборгованість банку.

Таблиця 2.1

Облік зобов'язань

1	Оформлення довгострокового кредиту у банківській установі	2312 "інші поточні рахунки в банку" (2312 "Поточні рахунки в банку")	6011 (6021) "Довгострокові кредити банків"
2	Збільшення терміну дії довгострокового кредиту в банку.	6011 (6021) "Довгострокові кредити банків"	6012 (6022) "Відстроченні довгострокові кредити банків"

Продовження таблиці 2.1

3	Використання коштів з поточного рахунку для оплати довгострокових кредитів.	6011 (6021) "Довгострокові кредити банків", 6012 (6022) "Відстрочені довгострокові кредити банків"	2312 "Інші поточні рахунки в банку" (2321 "Поточні рахунки в банку")
4	Залучити короткострокові кредитні кошти від банку.	2312 "Інші поточні рахунки в банку"	6114(6124) "Короткостроков і кредити банків"
5	Перенести термін погашення короткострокового кредиту в банку.	6114 (6124) "Короткостроков і кредити банків"	6115 (61125) "Відстрочені короткострокові кредити банків"
6	З'ясування залишку боргу за довгостроковим кредитом у банку.	6011 (6021) "Довгострокові кредити банків"	611 (6121) "Поточна заборгованість за довгостроковими кредитами"
7	Завершення платежів за довгостроковим кредитом у банку.	6111 (6121) "Поточна заборгованість за довгостроковими кредитами"	2312 "інші поточні рахунки в банку" (2312 "Поточні рахунки в банку")

Джерело: складено самостійно

Облік зобов'язань регулюється нормативними актами, зокрема:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" (Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20).

2. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" (від 16.07.1999 № 996-XIV).

Згідно з цими документами, зобов'язання визнаються та відображаються в бухгалтерському обліку за такими принципами:

1. Оцінка зобов'язань: Зобов'язання оцінюються за їхньою теперішньою вартістю, тобто за дисконтованою сумою майбутніх платежів, необхідних для їх погашення.

2. Визнання зобов'язань: Зобов'язання визнаються, якщо ймовірно, що вони будуть погашені, і їхню суму можна надійно оцінити.

3. Розкриття інформації: У фінансовій звітності необхідно розкривати інформацію про зобов'язання, включаючи їхню суму, терміни погашення, умови забезпечення тощо.

Облік зобов'язань ґрунтується на таких документах:

1. Договори: Договори купівлі-продажу, надання послуг, позики тощо.

2. Рахунки-фактури: Рахунки-фактури, що підтверджують суму заборгованості.

3. Акти звірки: Акти звірки, що підтверджують узгодженої суму заборгованості.

4. Інші документи: Інші документи, що підтверджують виникнення та погашення зобов'язань.

Аудит зобов'язань спрямований на перевірку дотримання підприємством вимог нормативно-правових актів щодо обліку зобов'язань.

Аудитори перевіряють:

— правильність визнання та оцінки зобов'язань.

— відповідність документального забезпечення обліку зобов'язань.

— наявність та достатність забезпечення зобов'язань.

— розкриття інформації про зобов'язання у фінансовій звітності.

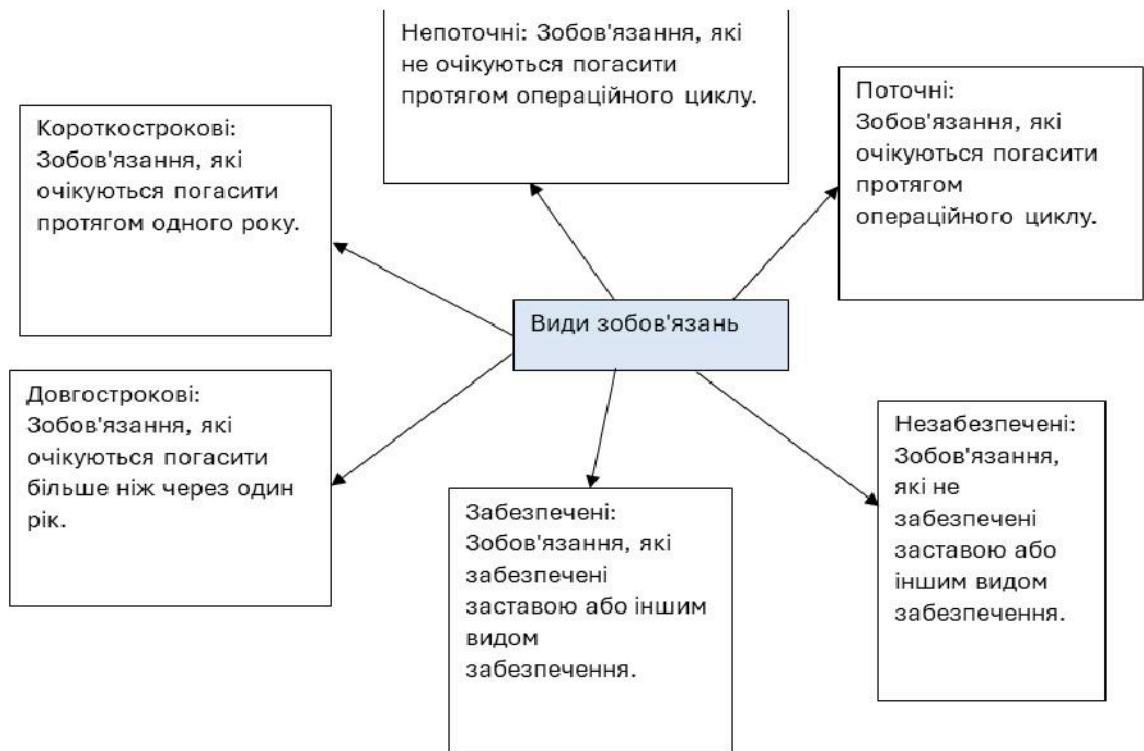

Рис 2.5. Види зобов'язань

Для покращення обліку зобов'язань:

- вдосконалити систему внутрішнього контролю за обліком зобов'язань;
- регулярно проводити звірку розрахунків з контрагентами;
- використовувати сучасні методи обліку та аудиту зобов'язань;
- підвищувати кваліфікацію бухгалтерських працівників.

Ведення обліку умовних зобов'язань:

- залежить від майбутніх подій, може бути підтверджене лише в майбутньому, залежить від розвитку подій;

— поточне зобов'язання, дійсне зобов'язання, існуюче зобов'язання.:

- 1) Вкрай малоймовірно, практично виключено, надзвичайно малоймовірно;

2) Загальну кількість зобов'язань не можна оцінити достатньо достовірно.

Таблиця 2.2

Норми та розкриття умовних зобов'язань

Поточне зобов'язання	Розподіл зобов'язання	Наведення у звітності
Потенційне	Гарантоване	Ідентифікується та оприлюднюється
Імовірне	Теоретичне зобов'язання	Не ідентифікується але оголошується
Віддалене	Теоритичне зобов'язання	Не ідентифікується але оголошується

Джерело: складено самостійно

Банківський облік є складною, але добре структурованою інформаційною системою, яка відповідає потребам різних груп користувачів, що мають прямі чи опосередковані зв'язки з банком. Відтак, банки ведуть не лише синтетичний облік, а й аналітичний облік своїх операцій.

Субординована заборгованість враховується в регулятивному капіталі банку, але виключається з загального обсягу його зобов'язань.

Депозитні рахунки у банку поділяються на депозити до запитання та строкові депозити в залежності від термінів використання коштів. Строкові депозити поділяються на: ультрастрокові (як овернайт), короткострокові (до року) та довгострокові (більше року).

Існує декілька видів депозитів, які можна класифікувати за типами вкладників: Депозити банків: кошти, розміщені одним банком в іншому. Депозити за рахунок бюджетних коштів: кошти державних органів та бюджетних установ, розміщені в банку. Депозити суб'єктів господарської діяльності: кошти юридичних осіб, розміщені в банку. Депозити фізичних осіб: кошти приватних осіб, розміщені в банку.

Депозити поділяються на дві категорії за способом внесення: готівкові та безготівкові. Гроші фізичних осіб зазвичай приймаються готівкою, а юридичних осіб – у безготівковій формі.

За валютою, в якій відкрито депозит, їх можна поділити на:

- депозити в національній валюті;
- депозити в валюті іншої країни.

Оскільки депозити складають найбільшу частку зобов'язань, необхідно окремо проаналізувати їх структуру. На рисунку 2.3 представлена класифікація депозитів банку за різними критеріями.

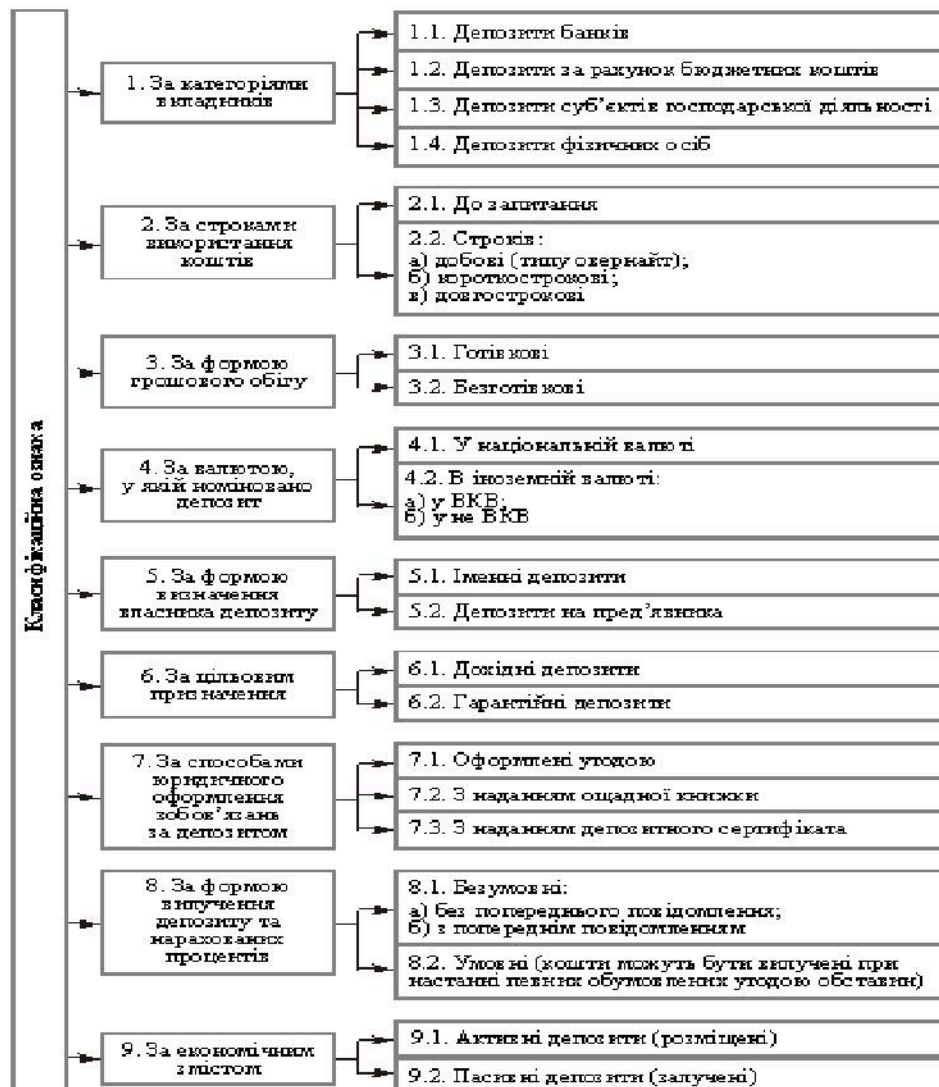

Рисунок 2.6. Класифікація депозитів

Депозитні рахунки розподіляються за строками використання коштів на дві основні категорії: строкові депозити та депозити до запитання. В рамках строкових депозитів виділяються ультрастрокові (наприклад, овернайт), короткострокові (до одного року) та довгострокові (понад один рік).

Депозити можуть бути класифіковані за формою грошового обігу на дві категорії: готівкові та безготівкові. Зазвичай фізичні особи вкладають свої депозити у готівковій формі, тоді як юридичні особи частіше використовують безготівковий спосіб.

Депозити класифікуються за категоріями вкладників на наступні типи: депозити, здійснені за рахунок бюджетних коштів, депозити банків, депозити фізичних осіб та суб'єктів господарської діяльності.

За валютою депозити поділяються на ті, що номіновані у національній та іноземній валютах. Іноземні депозити, в свою чергу, поділяються на депозити у неконвертованій та вільно конвертованій валюті.

За формою визначення власника виділяють іменні депозити та депозити на пред'явника. Ощадні депозитні сертифікати на пред'явника випускаються без зазначення власника і можуть передаватися шляхом вручення сертифіката без додаткових документів. Це робить їх зручним засобом конфіденційного зберігання коштів. Проте, у випадку втрати такого сертифіката, власник втрачає вкладені кошти. Іменні депозитні сертифікати не підлягають передачі іншим особам і не можуть бути продані.

Депозити за цільовим призначенням поділяються на дохідні, які генерують прибуток, і гарантійні, які забезпечують певні фінансові зобов'язання.

Юридичне оформлення депозитів може здійснюватися через угоди, ощадні книжки або ощадні сертифікати.

За формою вилучення коштів та нарахованих процентів депозити поділяються на безумовні, які можна вилучати без попереднього

повідомлення або з ним, та умовні, що підлягають вилученню лише за певних умов, обумовлених угодою.

За економічним змістом депозити класифікуються на пасивні, які є джерелом залучення банківських ресурсів, та активні, які використовуються для розміщення тимчасово вільних кредитних ресурсів. Високий відсоток активних депозитів у балансі банку може свідчити про низьку ефективність управління його кредитними ресурсами.

Комерційні банки, зазвичай, уникають залучення депозитів у невідільно конвертованій валюті через відповідні обмеження. Найпоширенішою проблемою у процесі залучення коштів є інертний стиль управління пасивами. Це проявляється у тому, що банк зосереджується на короткостроковому виживанні, такому як дотримання нормативів та вирішення поточних проблем у балансі, замість орієнтації на довгострокову ефективність. Одним із показників такого стилю управління є значне зростання обсягів міжбанківських кредитів у балансі банку.

Згідно з міжнародною практикою, при аналізі структури зобов'язань за вартісною ознакою виділяють такі основні групи:

- депозити до запитання, відомі також як онкольні;
- строкові депозити, що включають в себе боргові цінні папери та вклади населення.
- міжбанківські кредити;
- кредиторську заборгованість.

Успішне формування ресурсної бази банку залежить від збалансованого поєднання трьох ключових аспектів: надійності, вартості та тривалості ресурсів. Оцінка переваг та недоліків різних компонентів ресурсної бази за цими критеріями допомагає забезпечити фінансову стійкість банку.

Депозити до запитання є найбільш доступними та недорогими джерелами залучених коштів серед платних ресурсів. Такий тип ресурсів

зазвичай коштує від 1 до 2% річних від суми коштів, що зберігаються на рахунках клієнтів.

Для аналізу зобов'язань банку використовуються нормативно-правові документи, зокрема Правила статистичної звітності до Національного банку України (Постанова Правління НБУ від 19.03.2003 № 124) та Інструкція про порядок регулювання діяльності банку в Україні (Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 № 368, додаток В).

Фінансова звітність банку включає такі складові:

1. Баланс і звіт про фінансові результати;
2. Примітки до фінансових звітів розглядають різні аспекти фінансової діяльності компанії, включаючи кошти клієнтів, боргові цінні папери, нараховані витрати до сплати та інші зобов'язання.

Форми, що включаються в офіційну статистичну звітність банку:

1. Форма № 1Д «Баланс» – подається щоденно.
2. Форма № 10 «Оборотно-сальдовий баланс» – подається щомісячно.
3. Форма № 350Д «Звіт про суми і процентні ставки за депозитами» – подається щоденно.
4. Форма № 360 «Звіт про зобов'язання за залученими коштами (класифікація за секторами економіки)» – подається щомісячно.
5. Форма № 363 «Звіт про цінні папери, емітовані банком, та залишки коштів за іншою заборгованістю (класифікація за секторами економіки)» – подається щомісячно.
6. Форма № 381 «Довідка про залучені кошти та їх залишки на кореспондентському рахунку» – подається щомісячно.
7. Форма № 631 «Звіт про структуру активів та пасивів за строками» – подається раз на декаду.

Ці форми забезпечують повноту та точність фінансової звітності банку перед Національним банком України.

На наступному етапі аналізу проводиться вертикальний аналіз зобов'язань, що включає детальне дослідження їх структури. З метою

зручності аналізу зобов'язання банку класифікуються за різними ознаками, такими як тип вкладників, форма власності, строк і порядок повернення, а також за групами клієнтів та вартістю ресурсів.

Строкові депозити є фінансовими активами, які клієнти розміщують в банку на певний попередньо визначений період. Після закінчення цього терміну або за попередньою домовленістю з банком, кошти можна зняти. Ці депозити поділяються на дві головні категорії: від юридичних осіб та від фізичних осіб (вклади населення). Для банків вигідно залучати строкові депозити, оскільки вони забезпечують більшу стабільність фінансування та дозволяють більш ефективно управляти коштами на тривалий термін.

Сучасні банки пропонують строкові депозити на різні терміни: 1, 3, 6, 9, 12 місяців та довше. Такий широкий вибір дозволяє клієнтам:

1. Раціонально планувати свої витрати та інвестиції. Завдяки різноманітності строків депозитів можна чітко визначити, коли й скільки коштів знадобиться в майбутньому.

2. Отримувати вищу прибутковість. Як правило, депозити на більш тривалий термін пропонують вигідніші процентні ставки.

3. Сприяти стабільності банку. Розміщуючи кошти на строкових депозитах, клієнти роблять внесок у ліквідність банку, що, в свою чергу, гарантує його стійкість та надійність.

Депозитний сертифікат - це письмове підтвердження про депонування грошових коштів у банку, що надає власнику право на отримання суми депозиту разом з нарахованими процентами після закінчення встановленого строку. Прибуток може бути виплачений у формі відсотків на номінал, виграшу, фіксованої премії, або як різниця між ціною розміщення та ціною погашення (сума дисконту). Власник може використовувати депозитний сертифікат як платіжний засіб та торгувати ним на фондовому ринку.

Міжбанківський кредит є інструментом, який банки використовують для термінового залучення грошових коштів з метою інвестування в вигідні операції та забезпечення ліквідності. Цей вид ресурсів включає міжбанківські

кредити і міжбанківські депозити, при цьому кредити є короткостроковими і дорожчими у порівнянні з депозитами. Головною перевагою міжбанківських кредитів є їх висока мобільність, однак недоліком є високі витрати.

До зобов'язань банку входять також кредиторська заборгованість перед бюджетом і позабюджетними фондами, заборгованість за операціями господарювання, заробітна плата працівникам банку та інші пасиви. Ці ресурси вважаються сталими і можуть використовуватися на короткі терміни у випадках надзвичайних ситуацій. Кредиторська заборгованість є безкоштовним ресурсом за своєю вартістю, тому її подовження є додатковим безкоштовним джерелом фінансування для банку.

Під час проведення аналізу обсягу зобов'язань банку важливо не тільки оцінити їх кількісні показники, а й провести якісну оцінку структури. Зростання суми зобов'язань є індикатором росту депозитної бази банку, тому важливо аналізувати, яким чином складається ця база для забезпечення стійкості і ефективності фінансових операцій.

2.2. Синтетичний та аналітичний облік зобов'язань банку

Аналітичний облік - це система обліку, яка ведеться по кожному рахунку окремо і дає детальну інформацію про те, куди витрачаються гроші, звідки вони надходять і скільки їх загалом.

Облік доходів від реалізації здійснюється з розбивкою за видами (групами) продукції, товарів, робіт, послуг, регіонами збуту або іншими напрямками, які визначаються підприємством.

На рахунку 704 "Вирахування з доходу" по дебетовій стороні відображаються суми наданих покупцям після дати реалізації знижок, вартість повернених товарів та інші суми, які підлягають вирахуванню з доходу.

На кредитовому боці субрахунку 704 "Вирахування з доходу" відображається списання дебетових оборотів на рахунок 79 "Фінансові результати".

Аналітичний облік розрахунків з працівниками ведеться в розрахункових і розрахунково-платіжних відомостях, які слугують основними документами для відображення нарахованої заробітної плати, премій, інших виплат та утримань.

Міністерство статистики України видало два накази, якими затверджено типові форми документів, що використовуються для обліку праці та її оплати:

- наказ №253 від 19 жовтня 1995 року;
- наказ №144 від 22 травня 1996 року.

Ці типові форми документів є обов'язковими для використання всіма підприємствами та організаціями в Україні.

Класифікація рахунків плану рахунків банку ґрунтується на їх відношенні до балансу банку.

До групи балансових рахунків належать перші п'ять класів плану рахунків:

- Клас 1 – «Казначейські та міжбанківські операції»;
- Клас 2 – «Операції з клієнтами»;
- Клас 3 – «Операції з цінними паперами та інші активи ізобов'язання»;
- Клас 4 – «Фінансові та капітальні інвестиції»;
- Клас 5 – «Капітал банку».

Клас 4 "Фінансові та капітальні інвестиції" переважно пов'язаний з активними статтями балансу, адже він відображає вкладення банку в активи, що генерують дохід, такі як цінні папери, інвестиції в інші банки, основні засоби, тощо.

Клас 5 "Капітал банку" має прямий зв'язок з пасивними статтями балансу, адже він об'єднує рахунки, що відображають джерела власних коштів банку, його капітал та зобов'язання перед власниками.

Рахунки класу 1 "Казначейські та міжбанківські операції" використовуються для обліку широкого спектру операцій, що здійснюються

банком з іншими банками, Національним банком України (НБУ) та іноземними банками.

Ці операції включають в себе:

1. Роботу з готівкою, включаючи її приймання, видачу, перевезення та зберігання.

2. Операції з банківськими металами, такі як їх купівля, продаж, зберігання та використання в якості застави.

3. Управління кредитами, включаючи надання та отримання кредитів від інших банків та НБУ.

4. Роботу з депозитами, включаючи прийняття та розміщення депозитів в інших банках та НБУ.

5. Операції з цінними паперами, що рефінансуються НБУ, такі як купівля, продаж та погашення.

Рахунки класу 2 "Операції з клієнтами" слугують для ведення обліку широкого спектру операцій з різними клієнтами, за винятком самого банку. До цих клієнтів належать:

Суб'єкти господарювання: юридичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність, наприклад, компанії, магазини, заводи.

Органи державної влади та самоврядування: державні установи, органи місцевого самоврядування.

Фізичні особи: громадяни, які користуються послугами банку.

Рахунки класу 3 "Операції з цінними паперами та інші активи і зобов'язання" об'єднують широкий спектр операцій та активів банку, які не були розкриті в попередніх класах. До них належать:

Операції з цінними паперами: купівля, продаж, тримання цінних паперів, за винятком тих, що рефінансуються НБУ, та інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.

Облік запасів: відображення вартості товарно-матеріальних цінностей, які використовуються банком в своїй діяльності.

Банківські резерви: формування та облік резервів, які банк створює для покриття можливих втрат.

Дебіторська та кредиторська заборгованість: відображення сум, які банк їм винні (кредиторська заборгованість) та які йому винні інші (дебіторська заборгованість).

Розрахунки між філіями: облік операцій та взаєморозрахунків між різними філіями одного банку.

Валютні та металеві позиції: відображення курсових різниць та зміни вартості банківських металів.

Доходи та витрати майбутніх періодів: розподіл доходів та витрат, які стосуються наступних звітних періодів.

Рахунки класу 4 "Фінансові та капітальні інвестиції" слугують для обліку інвестицій, які банк здійснив з метою отримання доходу або контролю над іншими компаніями. До цих інвестицій належать:

1. Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії: відображення вартості акцій та інших інструментів капіталу, які банк володіє в інших компаніях, щоб мати значний вплив на їхню діяльність.

2. Операції з основними засобами: облік вартості та амортизації активів, які банк використовує протягом тривалого часу для здійснення своєї діяльності, таких як будівлі, обладнання, комп'ютери, транспортні засоби.

3. Операції з нематеріальними активами: облік вартості активів, які не мають фізичної форми, але мають цінність для банку, таких як патенти, ліцензії, товарні знаки, гудвіл.

Рахунки класу 5 "Капітал банку" об'єднують власні кошти та резерви банку, які формують його капітал. До них належать:

1. Статутний капітал: мінімальний розмір капіталу, який банк зобов'язаний мати згідно з законодавством.

2. Емісійні різниці: сума, на яку номінальна вартість акцій банку відрізняється від ціни їх розміщення.

3. Загальні резерви: резерви, які банк створює для покриття можливих втрат.

4. Інші фонди: цільові резерви та фонди, які створюються банком згідно з його статутом або законодавством.

5. Результати минулих років: нерозподілений прибуток або збитки банку за попередні роки.

6. Результати переоцінки: сума, на яку змінилася вартість активів та зобов'язань банку внаслідок переоцінки.

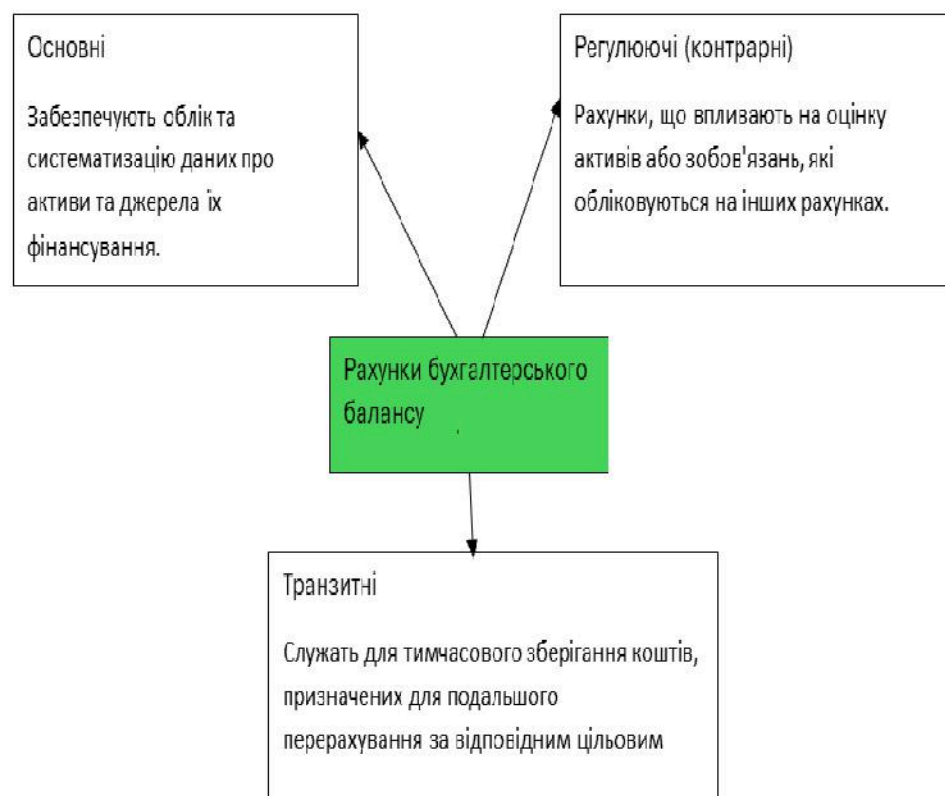

Рис.2.7. Класифікація балансових рахунків комерційного банку

Представлені основні рахунки :

1. Ці рахунки допомагають вести облік наших грошей, цінних паперів та інших активів, а також показують, як ми їх використовуємо, щоб заробити більше грошей. Ми поділяємо ці рахунки на чотири групи, щоб краще зрозуміти, звідки надходять наші гроші та куди вони йдуть.;

2. Ці рахунки допомагають вести облік наших боргів (зобов'язань) та власних коштів (капіталу), а також показують, звідки ми отримуємо гроші. Ми поділяємо ці рахунки на три групи, щоб краще зрозуміти, скільки ми кому винні та скільки грошей належить нам самим.

Представлені контрарні рахунки:

1. Існують контрарні рахунки, які використовуються для регулювання показників активних рахунків. Це означає, що вони зменшують значення активних рахунків, уточнюючи їх оцінку;

2. Контрпасивні рахунки використовуються для регулювання показників пасивних рахунків. Це означає, що вони зменшують або збільшують значення пасивних рахунків, уточнюючи їх оцінку. Контрарні рахунки поділяються на групи, які відповідають 1-5 класам плану рахунків. На цих рахунках ведеться облік активів та пасивів, вартість яких потребує коригування.

Рахунки доходів і витрат, на відміну від балансових рахунків, належать до тимчасових, або операційних рахунків. Це означає, що протягом року на них накопичуються записи про доходи та витрати, які потім відображаються у звіті про фінансові результати за звітний період. Наприкінці року різниця між загальною (річною) сумою доходів та витрат переноситься до балансового звіту, де відображається як результат поточного року в розділі "Капітал".

Доходи банку обліковуються на рахунках класу 6 "Доходи", які переважно пасивні, а іноді активно-пасивні. Витрати банку обліковуються на рахунках класу 7 "Витрати", які переважно активні, а іноді активно-пасивні. Рахунки управлінського обліку визначаються комерційними банками самостійно, оскільки їх ведення не регламентується нормативними документами НБУ. Залишки на рахунках класу 8 "Управлінський облік" не впливають на формування фінансової звітності банку, адже записи на них здійснюються лише між собою.

Рахунки позабалансового обліку, подібно до основних рахунків, можуть бути активними або пасивними. Це можна побачити, проаналізувавши клас 9 "Позабалансові рахунки" плану рахунків.

Рахунок позабалансового обліку вважається активним, якщо при переведенні об'єкта обліку на баланс дебетується балансовий рахунок.

Візьмемо, наприклад, зобов'язання з кредитування, які отримав банк. Ці зобов'язання обліковуються на активному рахунку. Це пов'язано з тим, що при наданні кредиту банк дебетує балансовий рахунок, на якому обліковуються кредити, надані іншим банкам.

Рахунок позабалансового обліку вважається пасивним, якщо при переведенні об'єкта обліку на баланс кредитується балансовий рахунок.

Візьмемо, наприклад, кредити, отримані банком від іншого банку. Ці зобов'язання обліковуються на пасивному рахунку. Це пов'язано з тим, що при отриманні коштів за кредитною лінією банк кредитує пасивний балансовий рахунок, на якому обліковуються кредити, отримані від іншого банку.

Бухгалтерський облік операцій на позабалансових рахунках ведеться за системою подвійного запису. Це означає, що для відображення кожної операції робляться два записи: дебет одного рахунку та кредит іншого. Для відображення операцій за системою подвійного запису на позабалансових рахунках використовуються рахунки розділу 99. Ці рахунки також можуть кореспондувати між собою, тобто записи на одному рахунку розділу 99 можуть відображатися на іншому рахунку того ж розділу.

Оскільки рахунки класу 2 "Операції з клієнтами" плану рахунків, як правило, мають найбільші залишки та обороти в оборотно-сальдовому балансі комерційного банку, їх структуру слід детально проаналізувати.

Ця структура ґрунтується на поділі рахунків на розділи, що залежать від:

1. Об'єкта обліку: наприклад, розрахунки, кредити, депозити.

2. Виду контрагента: наприклад, фізичні особи, юридичні особи, інші банки.

Детальніше про цю структуру можна дізнатися з таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Клас 2 "Операції з клієнтами"

Предмет обліку	Тип контрагента	Код та назва розділу плану рахунків
Відрахування на сумнівні кредити	Усі клієнти	24 «Резерви під заборгованість з
Кошти клієнтів	1) Позабюджетних фондів України 2) Інші клієнти банку	1) 25 «Кошти бюджету та позабюджетних фондів України» 2) 26 «Кошти клієнтів банку»
Отримані кошти у вигляді кредитів	Міжнародні та інші фінансові організації	27 «Кредити, що отримані від міжнародних та інших організацій»
Дебіторська заборгованість	Усі клієнти	28 «Дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами банку»
Кредиторська заборгованість	Усі клієнти	29 «Кредиторська заборгованість і транзитні рахунки за операціями

Джерело: складено самостійно

Синтетичний облік - система обліку та узагальнення економічних ресурсів, їх джерел та господарських операцій, що ведеться в розрізі синтетичних рахунків бухгалтерського обліку. План цих рахунків затверджується централізовано.

Основні характеристики синтетичного обліку:

1. Узагальнення: Синтетичний облік не відображає всі деталі господарських операцій, а лише їх загальні суми.

2. Грошовий вираз: Всі показники синтетичного обліку ведуться в грошовому вираженні.

3. Систематизація: Синтетичні рахунки систематизовані за певними ознаками, що полегшує роботу з ними.

4. Централізація: План синтетичних рахунків затверджується в централізованому порядку, що забезпечує єдність обліку на всій території країни.

Функції синтетичного обліку:

1. Інформаційна: Синтетичний облік надає інформацію про економічні ресурси, їх джерела та господарські процеси.

2. Контрольна: Синтетичний облік дозволяє контролювати виконання бюджету, збереження майна, дотримання фінансової дисципліни.

3. Аналітична: Синтетичний облік слугує основою для аналізу фінансового стану підприємства та його господарської діяльності.

Таблиця 2.4

Структура синтетичного рахунку

Структура синтетичного рахунка	Код рахунку
Клас - класифікація рахунків за двома критеріями: рівнем ліквідності та економічними показниками діяльності (доходами та витратами)	
Розділ - систематизація рахунків бухгалтерського обліку за типами господарських операцій, які на них відображаються.	
Група - систематизація рахунків бухгалтерського обліку за типами господарських операцій та категоріями контрагентів.	
Балансовий рахунок - рахунок бухгалтерського обліку, який узагальнює інформацію про окремі об'єкти обліку та економічні показники діяльності.	

Джерело: складено самостійно

Види синтетичних рахунків:

Залежно від економічного змісту:

— рахунки активів (каса, банк, основні засоби, матеріали, тощо);

- рахунки пасивів (статутний капітал, резерви, кредити, тощо);
- рахунки розрахунків (розрахунки з постачальниками, розрахунки з покупцями, тощо);

- рахунки доходів і витрат;

Залежно від структури:

- прості рахунки (мають одне дебетове та одне кредитове сальдо);
- складні рахунки (мають два або більше дебетових та кредитових сальдо).

Залежно від призначення:

- основні рахунки;
- додаткові рахунки;
- контрольні рахунки;
- субрахунки.

Зобов'язання синтетичного обліку на рахунках групи 60 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" та рахунках групи 70 "Розрахунки з покупцями та замовниками", а також на інших рахунках, що призначені для обліку зобов'язань (наприклад, рахунок 68 "Розрахунки з бюджетом", рахунок 76 "Розрахунки з різними кредиторами", тощо).

Основні характеристики обліку зобов'язань в синтетичному обліку:

1. Відображення заборгованості: Зобов'язання відображаються в синтетичному обліку за їх фактичною величиною на дату складання балансу.

2. Оцінка: Оцінка зобов'язань здійснюється за їхньою дійсною вартістю, тобто за сумою, яка очікується до сплати.

3. Класифікація: Зобов'язання класифікуються за строками погашення (короткострокові та довгострокові) та за видами (розрахунки з постачальниками, розрахунки з бюджетом, розрахунки з працівниками, тощо).

4. Подвійний запис: Облік зобов'язань здійснюється за принципом подвійного запису:

– дебетове сальдо рахунків групи 60 та 70 відображає заборгованість підприємства перед кредиторами;

— кредитове сальдо цих рахунків відображає зобов'язання кредиторів перед підприємством.

5. Аналітичний облік: Аналітичний облік зобов'язань ведеться за видами кредиторів та за іншими ознаками, що необхідні для контролю за їх виконанням.

Синтетичний облік зобов'язань дозволяє:

1. Отримати інформацію про величину та структуру зобов'язань підприємства.

2. Контролювати виконання зобов'язань перед кредиторами.

3. Прогнозувати майбутні витрати, пов'язані з погашенням зобов'язань.

4. Аналізувати фінансовий стан підприємства.

Синтетичний облік тісно пов'язаний з аналітичним обліком. Аналітичний облік ведеться в розрізі аналітичних рахунків, які деталізують інформацію, що міститься на синтетичних рахунках.

Синтетичний облік є важливою складовою частиною бухгалтерського обліку. Він дозволяє отримати узагальнену інформацію про економічні ресурси, їх джерела та господарські процеси підприємства. Ця інформація використовується для прийняття управлінських рішень, контролю за фінансовою діяльністю підприємства та складання фінансової звітності.

2.3 Складання звітності банку в частині його зобов'язань

Цей порядок був розроблений згідно з вимогами Законів України "Про Національний банк України". Його мета - забезпечити, щоб банки склали свою фінансову звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Всі операції банк обліковує відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

У випадку, якщо виявляються розбіжності між МСФЗ та законодавством України, банк вносить трансформаційні коригування до фінансової звітності, щоб привести її у відповідність до МСФЗ.

Процес трансформації складається з ряду кроків, які можна узагальнити так:

1. Порівняльний аналіз облікової політики банку має на меті визначити її відповідність Міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ). В рамках цього аналізу виявляються сфери, де облікова політика потребує коригування.

2. Аналіз операцій на відповідність МСФЗ є обов'язковим для всіх банків.

3. Від якості зібраної інформації залежить успіх трансформації

4. Трансформаційні таблиці повинні бути чіткими, зрозумілими та достовірними.

5. Коригування та рекласифікація статей повинні виконуватися кваліфікованими фахівцями.

Метод трансформації при переході на МСФЗ ґрунтується на перегрупованні інформації з бухгалтерського обліку та коригуванні її даними зі статистичної звітності, яка складається відповідно до вимог Національного банку України (НБУ).

Вартість активів та зобов'язань, визначена згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) 9 та 13, наведена у звіті про фінансовий стан на завершення кожного звітного періоду.

Таблиця 2.5

Класи активів та зобов'язань

Класи активів та зобов'язань, оцінених за справедливою вартістю	Методики оцінювання	Метод оцінки (ринковий, дохідний, витратний)	Вихідні дані
Кошти та короткострокові активи, які легко конвертуються в готівку.	Грошові кошти та їх еквіваленти спочатку та протягом наступних періодів оцінюються за їх номінальною вартістю, яка відповідає їх справедливій вартості.	Ринковий	Офіційні курси НБУ
Депозити (крім депозитів до запитання)	<p>— Депозит оцінюється спочатку"</p> <p>— Вартість депозиту визначається при його первісному визнанні"</p> <p>— Встановлюється первісна вартість депозиту"</p>	Дохідний (дисконтування грошових потоків)	Відсоткові ставки за депозитами, що застосовуються до депозитних договорів.
Боргові цінні папери	<p>— Вартість боргових цінних паперів, які класифікуються як фінансові активи, визначається при їх первісному визнанні"</p> <p>— Встановлюється первісна вартість боргових цінних паперів, що належать до категорії фінансових активів"</p> <p>— Боргові цінні папери, які визнаються як фінансові активи, оцінюються спочатку"</p>	Ринковий, дохідний	Курси валют, встановлені біржами на дату оцінки, ціни на подібні боргові цінні папери, що котируються на ринку, та дисконтовані потоки грошових коштів.

Продовження таблиці 2.5

Інструменти капіталу	— Вартість інструментів капіталу визначається при їх первісному визнанні" — Встановлюється первісна вартість інструментів капіталу"	Ринковий, витратний	Курси валют, встановлені біржами на дату оцінки, ціни на подібні боргові цінні папери, що котируються на ринку, та дисконтовані потоки грошових коштів.
Дебіторська заборгованість	Вартість дебіторської заборгованості визначається при її первісному визнанні та в подальшому за її справедливою вартістю, яка відповідає очікуваній сумі грошових потоків, які будуть отримані від її погашення на дату оцінки.	Дохідний	Умови договору, ймовірність виконання боржником своїх зобов'язань та очікувані грошові надходження.
Поточні зобов'язання	Поточні зобов'язання оцінюються при їх первісному визнанні та в подальшому за їх справедливою вартістю, яка дорівнює сумі, яку очікується сплатити за їх погашенням.	Витратний	Умови договору, шанси на те, що контрагент виконає свої зобов'язання, та прогнозовані грошові надходження.

Джерело: складено самостійно

Для проведення коригувань банку зобов'язаний використовувати інформацію з синтетичного та аналітичного обліку. Ця інформація зберігається у файлах:

- 02 "Дані про обороти та залишки на рахунках";
- 25 "Дані про обороти по згортанню та залишки на рахунках";
- А4 "Дані про коригуючі обороти за результатами звітного року та залишки на рахунках (з урахуванням залишків за рахунками класів 6 та 7)";
- 81 "Дані про коригуючі обороти за результатами звітного року та залишки на рахунках (без залишків за рахунками класів 6 та 7)", для заповнення окремих статей фінансової звітності.

Банк зобов'язаний використовувати спеціальні таблиці ("трансформаційні таблиці") для фіксування сум коригувань, які робляться до даних бухгалтерського обліку, щоб привести їх у відповідність до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Ці коригування описані в пункті 2 Порядку, який згадується в тексті.

Банк зобов'язаний складати і подавати фінансову звітність до Національного банку України разом із трансформаційними таблицями.

У трансформаційних таблицях до фінансової звітності наведено інформацію про те, які статті бухгалтерського обліку банку були скориговані, а також про кореспонденцію рахунків та суми цих коригувань.

Трансформаційні таблиці повинні бути підписані двома особами: керівником банку та головним бухгалтером.

Банки зобов'язані складати та подавати фінансову звітність навіть під час воєнного стану:

По-перше, банки, які не завершили процес складання річної фінансової звітності та консолідованої річної звітності за 2023 рік у зв'язку з воєнним станом, повинні продовжити цю роботу після закінчення або скасування воєнного стану.

По-друге, банк представляє та публікує на своєму вебсайті річну та консолідовану фінансову звітність за 2023 рік, а також аудиторський звіт. Він

подає фінансову звітність, підготовлену з використанням таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами, до центру збору фінансової звітності, яким управляє Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, у єдиному електронному форматі.

По-третє, під час воєнного стану та протягом трьох місяців після його припинення чи скасування, Національний банк не вживає заходів щодо банків, які порушують терміни подання річної та консолідованої фінансової звітності за 2023 рік разом з аудиторським звітом, а також інтерим звітності та консолідованої інтерим звітності за I квартал 2024 року.

Банк зобов'язаний публікувати річну фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність, які були перевірені аудиторською фірмою, разом із відповідним аудиторським звітом.

Звітність банку є важливим аспектом його фінансової діяльності, що забезпечує прозорість та підзвітність перед різними зацікавленими сторонами. Ця звітність ґрунтується на певних принципах та охоплює низку ключових компонентів.

Принципи складання звітності банку:

- звітність повинна неупереджено представляти фінансовий стан та результати діяльності банку;
- інформація повинна бути чітко представлена та легко зрозумілою для користувачів;
- звітність повинна містити інформацію, яка є корисною для прийняття обґрунтованих рішень;
- інформація повинна бути точною та достовірною;
- методи та принципи складання звітності повинні застосовуватися послідовно протягом певного періоду часу.

Основні компоненти звітності банку:

1. Звітність, яка відображає фінансовий стан банку на певну дату. Вона показує активи банку (що він володіє), його зобов'язання (що він винен) та власний капітал (чистий майно).

2. Звіт показує фінансові результати діяльності банку за певний період часу. Він відображає доходи банку (відсотки, комісійні платежі тощо), його витрати (витрати на заробітну плату, процентні платежі тощо) та чистий прибуток або збиток.

3. Звіт показує надходження та використання готівкових коштів банком за певний період часу.

Цей звіт показує зміни у власному капіталі банку за певний період часу.

Додаткові звіти:

1. Звіт про кредитні резерви: які банк відклав на покриття можливих збитків від позик.

2. Звіт про секьюритизацію: Цей звіт розкриває інформацію про активи банку, які були секьюритизовані (перетворені на цінні папери).

3. Звіт про ризики: Цей звіт описує ризики, з якими стикається банк, та способи їх управління.

Важливість складання звітності банку:

1. Для інвесторів: Звітність допомагає інвесторам оцінити фінансовий стан та перспективи банку, перш ніж приймати рішення про інвестування.

2. Для кредиторів: Звітність допомагає кредиторам оцінити кредитоспроможність банку та ризик дефолту.

3. Для регуляторів: Звітність допомагає регуляторам контролювати діяльність банку та забезпечувати його дотримання нормативних вимог.

4. Для менеджменту банку: Звітність допомагає керівництву банку оцінювати його фінансову ефективність, виявляти ризики та приймати обґрунтовані рішення.

2.4 Вдосконалення обліку зобов'язань банку

В таблиці 2.6 узагальнено впровадження вдосконалення обліку зобов'язань банку які є важливою та актуальною темою для всіх фінансових установ. Це дозволяє банкам:

- підвищити точність та достовірність фінансової звітності;
- краще управляти ризиками, пов'язаними з зобов'язаннями;
- поліпшити прийняття управлінських рішень;
- зміцнити довіру з боку інвесторів, регуляторів та клієнтів.

Таблиця 2.6

Шляхи вдосконалення обліку зобов'язань АТ УКРСИББАНК

Задачі	Заходи щодо впровадження
Автоматизація обліку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Запровадження програмного забезпечення для автоматизації процесу обліку зобов'язань, що дозволить зменшити ризик помилок, підвищити ефективність та оперативність роботи. 2. Використання API для автоматичного збирання даних про зобов'язання з різних джерел (наприклад, з систем розрахунків та платіжів).
Підвищення якості даних	<ol style="list-style-type: none"> 1. Впровадження жорстких правил та процедур для забезпечення точності та повноти даних про зобов'язання. 2. Регулярне проведення ревізій та очищення даних від помилок та дублікатів. 3. Використання методів верифікації та валідації даних.
Покращення аналітики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Запровадження інструментів аналітики для виявлення тенденцій та закономірностей у зобов'язаннях банку 2. Використання аналітики для прогнозування майбутніх зобов'язань та оцінки ризиків. 3. Прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі даних аналітики.
Посилення внутрішнього контролю	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка та впровадження чітких правил та процедур для контролю за обліком зобов'язань. 2. Регулярне проведення внутрішнього аудиту для оцінки

	<p>ефективності системи контролю.</p> <p>3. Забезпечення чіткого розподілу обов'язків та відповідальності за облік зобов'язань.</p>
Задачі	Заходи щодо впровадження
Автоматизація обліку	<p>3. Запровадження програмного забезпечення для автоматизації процесу обліку зобов'язань, що дозволить зменшити ризик помилок, підвищити ефективність та оперативність роботи.</p> <p>4. Використання API для автоматичного збирання даних про зобов'язання з різних джерел (наприклад, з систем розрахунків та платіжів).</p>
Підвищення якості даних	<p>4. Впровадження жорстких правил та процедур для забезпечення точності та повноти даних про зобов'язання.</p> <p>5. Регулярне проведення ревізій та очищення даних від помилок та дублікатів.</p> <p>6. Використання методів верифікації та валідації даних.</p>
Покращення аналітики	<p>4. Запровадження інструментів аналітики для виявлення тенденцій та закономірностей у зобов'язаннях банку</p> <p>5. Використання аналітики для прогнозування майбутніх зобов'язань та оцінки ризиків.</p> <p>6. Прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі даних аналітики.</p>
Посилення внутрішнього контролю	<p>4. Розробка та впровадження чітких правил та процедур для контролю за обліком зобов'язань.</p> <p>5. Регулярне проведення внутрішнього аудиту для оцінки ефективності системи контролю.</p> <p>6. Забезпечення чіткого розподілу обов'язків та відповідальності за облік зобов'язань.</p>

Продовження таблиці 2.6

Підвищення кваліфікації персоналу	<p>1. Надання персоналу, який займається обліком зобов'язань, необхідної підготовки та знань.</p> <p>2. Заохочення персоналу до постійного самовдосконалення</p>
-----------------------------------	--

	та вивчення нових методів обліку. 3. Створення сприятливого середовища для обміну досвідом та знаннями між співробітниками.
Використання зовнішніх консультантів	1. Залучення зовнішніх консультантів з досвідом роботи в обліку зобов'язань банків для проведення незалежного аудиту та надання рекомендацій щодо вдосконалення системи. 2. Використання послуг консультантів для розробки та впровадження нових методів обліку та аналітики.

Джерело: складено самостійно

Впровадження заходів щодо вдосконалення обліку зобов'язань може бути складним завданням, яке потребує значних зусиль та ресурсів. Банку рекомендується:

1. Сформувати чітку стратегію та план вдосконалення обліку зобов'язань.
2. Залучити до процесу кваліфікованих фахівців з обліку, аналітики та управління ризиками.
3. Впровадити сучасні програмні рішення та інструменти аналітики.
4. Забезпечити навчання та підготовку персоналу.
5. Встановити ефективну систему внутрішнього контролю.

Важливо також зазначити, що вдосконалення обліку зобов'язань - це безперервний процес, який потребує постійного моніторингу та адаптації до мінливих умов. Банкам необхідно регулярно оновлювати свої методи та практики обліку, щоб вони відповідали новим стандартам, регуляторним вимогам та ризикам.

В цілому, вдосконалення обліку зобов'язань банку є вигідним вкладенням, яке може призвести до значного покращення фінансової стійкості, ефективності та репутації банку.

Висновки до розділу 2

Враховуючи, що війна розпочалася нещодавно, законодавча база щодо впливу воєнних дій на діяльність комерційних банків перебуває в процесі постійного розвитку.

Важливість вибору форми бухгалтерського обліку для банків підкреслюється дослідженнями особливостей їх обліку та оподаткування.

Різні форми бухгалтерського обліку передбачають використання різних наборів облікових реєстрів, які, в свою чергу, гарантують оперативний контроль, достовірність та повноту відображення всіх господарських операцій. Система оподаткування також відіграє суттєву роль у формуванні системи обліку банку. При цьому, на вибір форми обліку впливає на розмір та складність банку, вид діяльності, система управління та корпоративна культура, наявність ресурсів та кваліфікації.

Зміни в податковій системі України, запроваджені в умовах воєнного стану, мають позитивний характер, оскільки вони розширюють коло платників податків, створюють умови для легальної несплати та оптимізують оподаткування нерухомого майна. Урядом України вжито низку податкових заходів, спрямованих на підтримку суб'єктів господарювання під час війни та в післявоєнний період відновлення країни.

Демонструє банк стійке фінансове становище та відповідальне управління своїми активами, зобов'язаннями, доходами та фінансовими результатами. Відіграє важливу роль в українській економіці, надаючи фінансові послуги фізичним та юридичним особам. Запропоновані вдосконалення обліку зобов'язань АТ «УКРСИББАНК» спрямовані на покращення аналітики, посиленню внутрішнього контролю, та підвищення кваліфікації персоналу.

РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПІДХІД ДО АУДИТУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ БАНКУ АТ «УКРСИББАНК»

3.1. Мета, функції та упорядкування проведення аудиту зобов'язань

Аудит - це комплексна процедура, що вимагає ретельної організації та високого професіоналізму. Згідно з Законом України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність", аудит здійснюють незалежні фахівці та компанії, зареєстровані в Реєстрі аудиторів, надаючи послуги з перевірки фінансової звітності.

Метою аудиту фінансової звітності є надання незалежної оцінки аудитора щодо відповідності фінансової звітності компанії всім суттєвим аспектам чинних стандартів бухгалтерського обліку.

Незалежний аудит дає вітчизняним підприємствам ряд переваг, таких як підвищення довіри до їхньої фінансової звітності з боку інвесторів, банків, партнерів та інших зацікавлених сторін.

До послуг аудитора довелося звернутися через те, що:

1. Неякісна облікова інформація може призвести до прийняття помилкових управлінських рішень з негативними наслідками.

2. Необхідно враховувати можливість того, що керівництво може свідомо або несвідомо спотворювати інформацію у власних інтересах, якщо їхні інтереси суперечать інтересам користувачів цієї інформації.

3. Відомий доступ до облікової інформації сприяє підвищенню довіри до компанії та її керівництва.

4. Залучення до перевірки фінансової звітності висококваліфікованих аудиторів сприяє підвищенню довіри до інформації, що міститься у ній.

Відсутність чітко визначеного стандарту аудиту зобов'язань не означає, що цю процедуру можна ігнорувати. Навпаки, це потребує від аудиторів більш глибокого розуміння специфіки обліку зобов'язань та застосування кращих практик аудиту.

Характеристики об'єктів аудиту, які підлягають дослідженню, визначені в МСА 230 «Аудиторська документація», МСА 500 «Аудиторські докази», МСА 505 «Зовнішні підтвердження», МСА 530 «Аудиторська вибірка» та інших стандартах.

Аудит зобов'язань спрямований на те, щоб переконатися, що компанія дотримується всіх правил ведення обліку боргів перед контрагентами та що інформація про ці борги, представлена у фінансовій звітності, є точною та достовірною.

Основні завдання аудиту зобов'язання:

1. З'ясувати, чи відображені в облікових рахунках 5 та 6 всі без винятку зобов'язання підприємства перед контрагентами.
2. Визначити, чи не завищено суму зобов'язань за рахунок включення до них сторонніх боргів.
3. З'ясувати, чи не було включено до звітного періоду операції, які стосуються інших звітних періодів.
4. Визначити, чи не завищено або занижено суму зобов'язань.
5. Переконатися, що всі реквізити первинних документів, що підтверджують зобов'язання, заповнені правильно.
6. Оцінити, чи не намагається підприємство штучно занижити або завищити свої фінансові показники за рахунок маніпуляцій з даними.
7. Перевірити правильність класифікації зобов'язань у фінансовій звітності та наявність докладної інформації про них у Примітках до річної фінансової звітності, зокрема згідно з вимогами П(С)БО 11 «Зобов'язання».

При визначенні надійності доказів, аудитор має враховувати наступні фактори:

1. При оцінці надійності доказів аудитор повинен віддавати перевагу інформації, отриманій з незалежних зовнішніх джерел.
2. Аудитор повинен оцінювати надійність доказів з внутрішніх джерел, враховуючи при цьому ефективність систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.
3. Незалежні докази, отримані аудитором, зазвичай мають більшу вагу, ніж докази, надані суб'єктом господарювання, який може мати певні інтереси.
4. Важливо враховувати, що усні заяви можуть мати обмежену надійність, адже вони можуть бути упередженими або неточними.

5. Умовно-позитивна думка означає, що аудитор має певні сумніви щодо достовірності фінансової звітності, але все ж таки може висловити обмежену думку.

Згідно із МСА 500 «Аудиторські докази», існують наступні процедури для отримання доказів:

1. Крім інспектування, аудитор може використовувати й інші методи збору доказів, такі як опитування, спостереження та аналітичні процедури.

2. Спостереження може бути використано як самостійний метод аудиту або в поєднанні з іншими методами, такими як опитування та тестування.

3. Аудитор також повинен оцінювати надійність отриманої інформації.

4. Підрахунок – це метод аудиту, який полягає у виконанні аудитором самостійних розрахунків або перевірці точності арифметичних розрахунків, виконаних керівництвом.

5. Аналітичні процедури – це метод аудиту, який полягає в аналізі важливих показників та тенденцій з метою виявлення потенційних помилок або ризиків.

Здійснити тести контролю для оцінки ефективності внутрішнього контролю над процесом обліку поточних зобов'язань:

1. Провести чітке розмежування операцій за їх економічним змістом.

2. Перевірити відповідність сальдо рахунків даним фінансової звітності.

3. Порівняти інформацію, представлену у звітності, з відповідними нормативними вимогами.

Основні етапи аудиту зобов'язання:

- формування висновку аудитора;
- підготовчий;
- одержання аудиторських доказів;
- планування.

Перед початком аудиту відбувається узгодження всіх умов перевірки з об'єктом аудиту, після чого укладається договір.

Ретельне планування аудиторської перевірки є ключовим фактором для.

При плануванні аудиторської перевірки важливо дотримуватися таких принципів:

- безперервність;
- комплексність;
- мобілізація;
- оптимальність.

Завдяки ретельному плануванню аудитори можуть:

- знизити ризик аудиторських помилок;
- підвищити якість аудиторської перевірки;
- оптимізувати витрати на проведення аудиту;
- забезпечити прозорість аудиторського процесу для зацікавлених

сторін.

Крім вищезазначених, до основних показників планування аудиту також можуть належати:

1. Цілі аудиту: Чітке визначення цілей аудиту, яких прагнуть досягти аудитори.
2. Методи аудиту: Визначення методів збору аудиторських доказів, які будуть використовуватися під час перевірки.
3. Очікувані результати: Визначення очікуваних результатів аудиту та критеріїв оцінки.
4. Аудиторські ризики: Ідентифікація та оцінка можливих ризиків, які можуть вплинути на процес аудиту або його результати.
5. Система контролю якості: Встановлення системи контролю якості для забезпечення відповідності аудиторської перевірки професійним стандартам.

3.2 Дії для гарантування фінансової стійкості

Існує декілька причин, чому перевірка зобов'язань є такою складною:

1. Велика кількість контрагентів: Підприємства можуть мати сотні або навіть тисячі контрагентів, з якими вони співпрацюють. Це ускладнює

процес перевірки, оскільки аудиторам потрібно отримати інформацію про кожного контрагента та його заборгованість.

2. Різноманітність видів зобов'язань: Існує багато різних видів зобов'язань, таких як кредиторська заборгованість, аванси отримані, векселі та інші. Кожен вид зобов'язань має свої особливості обліку та перевірки.

3. Необхідність отримання аудиторських доказів: Для підтвердження залишків на рахунках зобов'язань аудиторам потрібно отримати достатні та належні аудиторські докази. Це може включати виписки з банківських рахунків, акти звірення розрахунків з контрагентами, первинні документи та інші докази.

4. Ось деякі з ключових моментів, на які аудитори звертають увагу при перевірці розрахунків з кредиторами в іноземній валюті:

5. Правильність курсової різниці: Аудитори перевіряють, чи правильно розрахована курсова різниця, пов'язана з валютними зобов'язаннями, та чи відповідає вона чинному законодавству.

6. Наявність підтверджувальних документів: Аудитори перевіряють наявність та правильність оформлення первинних документів, що підтверджують виникнення валютних зобов'язань (договори, акти приймання-передачі, рахунки-фактури тощо).

7. Відповідність умовам договорів: Аудитори перевіряють, чи відповідають умови оплати валютних зобов'язань умовам договорів з контрагентами.

8. Наявність штрафних санкцій: Аудитори перевіряють, чи передбачені договорами з контрагентами штрафні санкції за затримку або несплату валютних зобов'язань, та чи правильно вони нараховані.

Під час аудиту валютних зобов'язань аудитори зосереджуються на таких аспектах:

1. Правильне визначення курсової різниці: Перевіряється, чи вірно розрахована курсова різниця, пов'язана з валютними зобов'язаннями, та чи відповідає вона чинним нормам законодавства.

2. Наявність підтверджувальних документів: Аудитори досліджують наявність та правильність оформлення первинних документів, що підтверджують виникнення валютних зобов'язань (договори, акти приймання-передачі, рахунки-фактури тощо).

3. Відповідність умовам договорів: Перевіряється, чи відповідають умови оплати валютних зобов'язань умовам договорів з контрагентами.

4. Наявність штрафних санкцій: Аудитори з'ясовують, чи передбачені договорами з контрагентами штрафні санкції за затримку або несплату валютних зобов'язань, та чи вірно вони нараховані.

Таблиця 3.1

Методи аудиту зобов'язань банку

Методи аудиту	Перелік мір
Запобігання ризикам та порушенням	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виявлення потенційних ризиків, пов'язаних з зобов'язаннями банку. 2. Оцінка ймовірності виникнення та впливу цих ризиків. 3. Перевірка дотримання банком вимог законодавства та нормативних актів НБУ стосовно зобов'язань. 4. Виявлення та попередження порушень у сфері обліку та управління зобов'язаннями банку.
Пряме спостереження за роботою	<ol style="list-style-type: none"> 1. Безпосереднє спостереження за діяльністю посадових осіб банку, відповідальних за облік та управління зобов'язаннями. 2. Вивчення їхніх дій, методів роботи та рішень, що стосуються зобов'язань. 3. Оцінка ефективності та дотримання ними внутрішніх правил та процедур.

Продовження таблиці 3.1

Інтерв'ю з ключовими співробітниками	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення інтерв'ю з посадовими особами банку, які безпосередньо залучені до обліку та управління зобов'язаннями. 2. Задавання їм чітких та лаконічних запитань щодо процесів, методів та практик, що використовуються в
--------------------------------------	---

	цій сфері. 3. Збір інформації про їхню думку щодо сильних та слабких сторін системи обліку та управління зобов'язаннями.
Детальний аналіз даних про зобов'язання	1. Проведення розрахунку строків погашення зобов'язань для оцінки їхньої поточної та майбутньої вартості. 2. Аналіз динаміки зміни зобов'язань за певний період для виявлення трендів та закономірностей. 3. Оцінка кредитоспроможності контрагентів банку для визначення ймовірності їхнього погашення зобов'язань.
Оцінка ефективності системи контролю	1. Перевірка того, чи належним чином функціонують контролі, що стосуються обліку та регулювання зобов'язань банку. 2. Оцінка їхньої здатності виявляти, запобігати та виправляти помилки та порушення. 3. Визначення рівня ризику, який залишається після впровадження цих контролів.

Джерело: складено самостійно

Детальний аналіз боргових зобов'язань:

1. Детальна оцінка документації та законності операцій: Ретельне вивчення документального оформлення операцій зі зобов'язаннями, щоб переконатися в їхній достовірності, відповідності нормативним вимогам та відсутності порушень.

2. Аналіз відповідності облікових даних:

- порівняння даних про операції з первинними документами, бухгалтерськими регістрами та фінансовою звітністю для виявлення розбіжностей та помилок;
- перевірка того, чи відповідають дані про операції дійсному фінансовому стану банку.

3. Детальна оцінка податкових аспектів: Ретельне вивчення того, чи правильно визначено та сплачено податки з операцій зі зобов'язаннями, згідно з податковим законодавством України.

Переваги використання дедуктивного та індуктивного методів:

1. Дедуктивний метод:

- дозволяє аудитору ґрунтувати свої висновки на загальних принципах бухгалтерського обліку та нормативних актах;
- сприяє систематичному та послідовному підходу до перевірки зобов'язань;
- допомагає виявити потенційні помилки та порушення на ранніх стадіях аудиту.

2. Індуктивний метод:

- дозволяє аудитору ґрунтувати свої висновки на аналізі конкретних даних та фактів, пов'язаних з зобов'язаннями;
- сприяє кращому розумінню нюансів та особливостей зобов'язань підприємства.
- допомагає виявити помилки та порушення, які могли бути пропущені при використанні лише дедуктивного методу.

Детальний аналіз операцій з авансами:

1. Вивчення загального обсягу документів, що підтверджують отримання авансів, та суми отриманих коштів.

2. Формування репрезентативної вибірки для подальшого тестування.

Вивчення підстав для виникнення зобов'язань:

1. Аудитор оцінює правомірність виникнення зобов'язань, досліджуючи їхні підстави, такі як договір, закон або делікт.

2. Це передбачає аналіз юридичної сили договорів, відповідності операцій чинному законодавству та дотримання принципів цивільного права.

Аудитор здійснює перевірку наявності у договорах з постачальниками всіх обов'язкових елементів, визначених цивільним законодавством України.

До таких елементів належать:

- місце укладення договору;
- дата укладення договору;
- назва (фірмове найменування) сторін;
- предмет договору;
- ціна договору;
- термін дії договору;
- підписи сторін.

Наявність обов'язкових елементів цього договору:

1. Перевірка наявності та відповідності чинному законодавству всіх істотних умов договору, які є необхідними для його дійсності та юридичної сили.

2. Перевірка того, чи чітко визначені та зафіксовані в договорі терміни виконання зобов'язань з боку обох сторін.

3. Ретельний аналіз умов, на яких боржник зобов'язаний погасити борг, включаючи суму боргу, строки платежів, порядок розрахунків, штрафні санкції за несвоєчасну сплату та інші релевантні умови.

4. Оцінка наявності та доступності альтернативних способів оплати, які дозволяють здійснювати платежі за рахунок третіх осіб.

5. Виявлення та аналіз операцій, які здійснюються з контрагентами, що мають зв'язок з підприємством, наприклад, з його власниками, керівництвом, афілійованими компаніями або іншими пов'язаними особами.

Відповідність чинному законодавству:

1. Забезпечення того, щоб перелік та зміст необхідного документального забезпечення відповідали вимогам чинного законодавства України, зокрема Цивільного кодексу України та інших релевантних нормативно-правових актів.

2. Це сприяє мінімізації ризиків оскарження юридичної сили операції та виникнення суперечок у майбутньому.

Перевірка наявності зобов'язань бухгалтерського обліку:

1. Цей аудиторський метод передбачає запит інформації у незалежних джерел, щоб підтвердити дані, отримані від аудитуємого.

2. Інвентаризація ґрунтується на фізичному перерахунку та обстеженні активів, а також на звіренні даних з бухгалтерським обліком.

3. Цей процес передбачає ретельну перевірку всіх документів, які підтверджують виникнення зобов'язання, таких як договори, рахунки-фактури, акти виконаних робіт, накладні, виписки з банківських рахунків та інші релевантні документи.

Аудитор зобов'язаний перевірити, чи всі зобов'язання, що відображено у фінансовій звітності, визнані відповідно до критеріїв, встановлених стандартом П(С)БО 11 "Зобов'язання".

Непередбачені зобов'язання, що не відображено в основній частині балансу, розкриваються у Примітках до річної фінансової звітності.

Для виникнення зобов'язання необхідна попередня подія, яка спричинила його появу. Перехід права власності на актив стає основою для визнання відповідного зобов'язання. Дати визнання зобов'язання в іноземній валюті слід приділяти особливу увагу, адже вона впливає на валютний курс, який використовується для перерахунку суми зобов'язання у валюту звітності.

Після визнання зобов'язання важливо провести аналіз первинних документів, які засвідчують його виникнення.

Під час визнання заборгованості, пов'язаної з придбанням активів, важливо здійснити наступні перевірки:

1. Ведення обліку виробничих запасів за допомогою реєстрів складського обліку;

2. Ці документи слугують для систематизації та фіксації інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та нематеріальні активи.

Зобов'язання, що виникли внаслідок отримання авансу, виконаних робіт або наданих послуг, підтверджуються наступними документами:

1. Надання виписок за поточними або валютними рахунками в банку;

2. Цей варіант акцентує увагу на тому, що акт підтверджує не лише виконання робіт, але й їх прийняття замовником.

Аудитор має провести перевірку для підтвердження правильності оцінки зобов'язань.

Оцінка зобов'язань:

1. Розмір поточних зобов'язань у балансі базується на очікуваних витратах, необхідних для їх виконання.

2. Довгострокові зобов'язання, які включають виплату відсотків, відображаються у балансі за їхньою теперішньою вартістю, яка розраховується з урахуванням дисконтування.

3. Сума резерву для реструктуризації боргу визначається як оцінка очікуваних витрат, пов'язаних з реструктуризацією заборгованості.

4. Можливі збитки від стихійних лих або інших непередбачених подій відображаються на позабалансових рахунках за їхньою оцінкою.

Для перевірки точності зазначеної суми зобов'язань аудитор використовує аналітичні методи, щоб переконатися у правильності класифікації і бухгалтерського оцінювання відповідно до норм П(С)БО 11. Особливу увагу приділяється випадкам розрахунків у іноземній валюті, де сума зобов'язань спочатку перераховується за курсом Національного банку України на дату переходу права власності. Визначення правильної дати переходу права власності в бухгалтерському обліку є важливим аспектом для точного відображення суми зобов'язань.

Важливо негайно перевірити наявність всіх боргів за наступними кроками:

1. Провести аналіз матеріалів інвентаризації розрахунків для визначення розміру боргів та термінів їх сплати.

2. Перевірити акти звірок взаєморозрахунків для підтвердження узгоджених зобов'язань обома сторонами.

За спостереженнями, близько 80% підприємств не проводять якісну інвентаризацію розрахунків, що може сприяти приховуванню боргів і фінансовим маніпуляціям.

Тому аудитору рекомендується самостійно:

1. Визначити дати виникнення та достовірність заборгованості за рахунками кредиторів;

2. Встановити осіб, відповідальних за прострочення платежів.

На великих підприємствах рекомендується використовувати метод вибіркового контролю, зосереджуючись на аналізі боргів перед найбільшими постачальниками та тими, що мають найдовші терміни прострочення.

Аудитор також повинен перевірити, чи не було випадків штучного зменшення кредиторської заборгованості за звітний період за рахунок завищення дебіторської заборгованості.

Для цього можна виконати наступні дії:

1. Порівняти динаміку кредиторської та дебіторської заборгованості за різні періоди для виявлення аномалій.

2. Перевірити, чи не відбувалося переміщення боргів між різними контрагентами, що може свідчити про сумнівні операції.

Штучне зменшення кредиторської заборгованості може призвести до фінансових спотворень та приховування проблем. Для запобігання цьому рекомендується впроваджувати жорсткий контроль за операціями з кредиторською та дебіторською заборгованістю.

Аудитор повинен переконатися, що всі зобов'язання підприємства правильно відображені в бухгалтерській звітності, зокрема:

1. Перевірка правильності обліку позикових коштів, включаючи відповідність сум і термінів погашення даним бухгалтерського обліку та умовам договорів позики.

2. Підтвердження наявності відповідних договорів позики та інших документів, що підтверджують зобов'язання, які повинні бути чинними та доступними для перевірки.

3. Оцінка правильності класифікації зобов'язань за статтями балансу та відповідність цих даних аналітичному обліку.

Неправильне відображення зобов'язань може призвести до спотворення фінансової звітності та приховування фінансових проблем. Для поліпшення якості обліку зобов'язань рекомендується впровадити систему жорсткого контролю за обліком позикових коштів та інших зобов'язань.

Під час аудиту проводиться звірка залишків на рахунках класів 5 ("Довгострокові зобов'язання") та 65 ("Поточні зобов'язання") з даними Головної книги та журналу № 3. Це виконується шляхом порівняння сальдо на відповідних рахунках.

Виявлення розбіжностей у цих даних може вказувати на можливі помилки в обліку, що може призвести до спотворення фінансової звітності. Тому важливо регулярно проводити звірку даних і вчасно виправляти виявлені помилки.

Окрім цього, при аудиті розрахунків з бюджетом за податками і платежами, як частини аудиту зобов'язань, аудитор повинен приділяти особливу увагу цим процесам.

В Україні аудит податків стає вельми значущим, часто ставши основною метою ініціативного аудиту. За даними, отриманими з [відповідне джерело], протягом останнього року 70% українських підприємств скористалися послугами аудиторів для перевірки своїх податкових зобов'язань. Це пояснюється кількома факторами:

1. Висока важливість точного відображення зобов'язань перед бюджетом: Невиконання податкових зобов'язань може призвести до значних штрафів та пеней, а також до погіршення ділової репутації підприємства.

2. Складність податкового законодавства: В Україні існує велика кількість податкових норм та правил, що робить завдання точного визначення та відображення податкових зобов'язань складним та трудомістким.

3. Зростання ризиків невиконання податкових зобов'язань: Збільшення податкового тиску та жорсткіші санкції за несплату податків роблять аудит податків важливим інструментом для мінімізації цих ризиків.

Зниження витрат на аудит податків можна досягти за допомогою наступних заходів:

1. Методологію аудиту необхідно оновити, оскільки відбулися значні зміни в нормативно-правовій базі.

2. Розробка системи показників і співвідношень дозволить ефективно перевіряти достовірність інформації без необхідності проведення повного аудиту.

Використання комп'ютерних програм і інформаційних мереж дозволяє значно спростити і автоматизувати процеси розрахунку податків та подання звітності. Це призведе до швидкішого подання звітності, легшої обробки даних і зменшення витрат на проведення аудиту.

3.3 Фінансова стабільність у банківській сфері АТ «Укрсиббанк»

Фінансова стабільність в банківській сфері АТ «Укрсиббанк» охоплює широкий спектр аспектів фінансової діяльності, включаючи:

- дохідність;
- ліквідні кошти;
- фінансові транзакції;
- фінансовий маяк;
- фінансова гнучкість;
- інвестиційні активи.

Забезпечення стабільності та стійкості банку, агенти яких наведено у таблиці 3.2, є шляхом забезпечення стійкості фінансового становища банку та захисту його активів від зовнішніх та внутрішніх загроз, а також фінансових ризиків, сприяти його сталому розвитку в поточному та довгостроковому періоді.

Агенти фінансової стабільності банку

Зовнішні	Внутрішні
Головний банк країни, урядові інституції, система страхування вкладів, споживачі, Ділові партнери.	Інвестори, керівний склад та співробітники банку.

Джерело: складено самостійно

Ефективність управлінської системи банку є ключовим фактором, що визначає вплив внутрішніх факторів на його діяльність. Завдяки цій системі банк може активно впливати на ці фактори, використовуючи відповідні інструменти. Зовнішні фактори, що впливають на банк, складніше контролювати, що робить їх прогнозування та врахування більш складними завданнями.

Внутрішній банк, подібно до інших суб'єктів господарювання, володіє економічною самостійністю, що дає йому право самостійно вживати заходів, спрямованих на забезпечення фінансової безпеки.

Фундаментальні методи внутрішнього управління фінансовою безпекою банку:

- розробка фінансової стратегії;
- діагностика фінансової стійкості;
- державний контроль та нагляд за фінансовим сектором;
- забезпечення фінансової дисциплін.

Ефективне управління фінансами є ключовим фактором у забезпеченні фінансової стійкості банку.

Зовнішній банк – держава здійснює контроль та нагляд за діяльністю банківських установ.

Завдяки зовнішнім методам забезпечується стійкість та стабільність банківської системи, а саме:

- нормативно-правове регулювання діяльності банку;
- нагляд за дотриманням банками законодавства;

– контроль та моніторинг фінансових операцій банків.

Забезпечення фінансової стійкості банку ґрунтується на комплексному використанні зовнішніх методів, які включають грошово-кредитні, правові та економічні інструменти, такі як нормативні й податкові положення.

Моральний ризик визначається як неетична поведінка економічних агентів, що використовує нерівність інформації для отримання неправомірної вигоди.

Необмежений доступ до ресурсів може спричинити прийняття необґрунтованих рішень щодо кредитування, що потенційно загрожує фінансовій стійкості банку.

З метою запобігання неетичній поведінці, важливо чітко визначити відповідальність менеджерів і впровадити ефективні механізми контролю.

Потенційні збитки, які можуть бути спричинені моральними ризиками для акціонерів, клієнтів та інших зацікавлених сторін, а також заходи протидії цим ризикам, наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Потенційні моральні ризики та заходи протидії

Послуга банку	Моральний ризик	Заходи з протидії
Електронні платежі та обробка транзакцій	Фінансові махінації з боку клієнтів	Банківський аналіз фінансової активності клієнтів

Продовження таблиці 3.3

Збереження	Безпечне розміщення коштів	Нагляд НБУ
Інкасація коштів	Крадіжка з боку працівників	Вплив системи винагородження на продуктивність
Кредити	Необ'єктивна поведінка клієнта, обумовлена нестачею інформації	Система обліку боржників

Джерело: складено самостійно

3.4 Вдосконалення обліку і аудиту зобов'язань банку

В таблиці 3.4 узагальнено вдосконалення обліку і аудиту зобов'язань банку які є критично важливим кроком для будь-якої фінансової установи. Це дозволяє банкам:

1. Досягти максимальної точності та достовірності фінансової звітності.
2. Знизити до мінімуму ризики, пов'язані з зобов'язаннями, шляхом їх ефективного управління.
3. Обґрунтовувати управлінські рішення всебічним аналізом інформації.
4. Забезпечити прозорість та відкритість діяльності компанії для інвесторів, регуляторів та клієнтів.

Таблиця 3.4

Вдосконалення обліку і аудиту

Вдосконалення	Дії щодо вдосконалення
Планування та підготовка	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення обсягу аудиторських робіт з урахуванням ризиків, пов'язаних з зобов'язаннями банку. 2. Ознайомлення з системою обліку та внутрішнього контролю банку за зобов'язаннями. 3. Вивчення чинних стандартів аудиту та нормативних вимог до обліку зобов'язань банків.

Продовження таблиці 3.4

Виконання аудиторських процедур	<ol style="list-style-type: none"> 1. Отримання та оцінка аудиторських доказів щодо правильності та повноти обліку зобов'язань. 2. Тестування системи внутрішнього контролю банку за зобов'язаннями. 3. Аналіз даних про зобов'язання для виявлення ризиків та
---------------------------------	---

	ПОМИЛОК.
Формування аудиторського висновку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Надання об'єктивної та неупередженої оцінки достовірності фінансової інформації про зобов'язання банку. 2. Виявлення недоліків у системі обліку та аудиту.

Джерело: складено самостійно

Впровадження заходів щодо вдосконалення обліку та аудиту зобов'язань може бути складним завданням, яке потребує значних зусиль та ресурсів. Банку рекомендується:

1. Створити комплексну стратегію та план оптимізації обліку та аудиту зобов'язань.
2. Запросити до співпраці досвідчених фахівців з обліку, аудиту, аналітики та управління ризиками.
3. Використовувати сучасні програмні платформи та інструменти для аналітики.
4. Провести навчання та підготовку співробітників.
5. Створити дієву систему внутрішнього контролю.
6. Впровадити принципи безперервного вдосконалення в усі аспекти діяльності організації.

Банківська сфера потребує постійного оновлення методів та практик обліку та аудиту зобов'язань, щоб відповідати еволюції стандартів, регуляторних норм та ризиків.

Висновки до розділу 3

В умовах сучасного динамічного розвитку банківської системи, аудит зобов'язань банку набуває особливої важливості. Це зумовлено низкою факторів, зокрема: зростанням обсягів та складності банківських операцій; підвищенням ризиків, пов'язаних з банківською діяльністю; впливом

нормативно-регуляторних актів та міжнародних стандартів на ведення банківського бізнесу.

Аудит зобов'язань банку дозволяє: отримати достовірну та неупереджену інформацію про фінансовий стан банку; виявити та оцінити ризики, пов'язані з зобов'язаннями банку; забезпечити дотримання банком вимог законодавства та нормативних актів; підвищити рівень прозорості та корпоративного управління в банку.

Розроблено перелік шляхів вдосконалення обліку і аудиту зобов'язань, а також визначено ключові напрямки підвищення ефективності системи бухгалтерського обліку, які оцінюються як за економічними, так і за якісними показниками. Це дає можливість всебічно оцінити досягнутий прогрес в банку.

Аудит зобов'язань банку є комплексним та багатогранним процесом, який потребує ретельної підготовки, високої кваліфікації та досвіду аудиторів.

В цілому, аудит зобов'язань банку відіграє важливу роль у забезпеченні стійкості та надійності банківської системи, а також у захисті інтересів вкладників та інших кредиторів.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі проведено узагальнення теоретичні засади обліку та аудиту зобов'язань комерційного банку.

Встановлено, що систематична перевірка та аудит фінансових зобов'язань дозволяють ідентифікувати можливі ризики та забезпечувати відповідність з обліковими стандартами та регулятивними вимогами. Цей процес важливий для забезпечення довіри клієнтів, інвесторів та регуляторів до фінансової діяльності банку.

З початком повномасштабної воєнної агресії у 2022 році, банківська система країни зіткнулася з низкою безпрецедентних викликів. Для забезпечення стабільності роботи банків та захисту фінансових інтересів громадян Уряд вжив низку заходів. Для підтримки банку було впроваджено: зниження резервних вимог, надання державних гарантій на депозити фізичних та юридичних осіб, запровадження програм реструктуризації проблемних кредитів. Досліджено методику обліку та аудиту різних видів зобов'язань банку. Проведено аналіз обліку та аудиту зобов'язань на прикладі АТ «УКРСИББАНК».

Узагальнено методику обліку і аудиту зобов'язань комерційного банку (на прикладі АТ «УКРСИББАНК»).

Щоденне забезпечення належного рівня є критично важливим для самозбереження та виживання банку, гарантує стабільність його операцій. У цьому контексті керівництво банку повинно не тільки постійно оцінювати свою фінансову позицію, але й передбачати потреби у фінансуванні під час різних сценаріїв, включаючи несприятливі. Для окремого банку можна запропонувати такі рекомендації:

По-перше, для банку загальною основою зобов'язання виступають: договірні, законодавчі, фідучіарні, та етичні зобов'язання. Практика свідчить, що банк отримує більше прибутку, коли працює на межі мінімально допустимих нормативних значень, тобто максимально використовує свої

можливості для залучення коштів у якості кредитних ресурсів. Проте, зважаючи на специфіку банківської діяльності, яка базується на управлінні клієнтськими коштами, виникає необхідність застосування відповідних показників.

Максимізація прибутку банку не може бути досягнута без активного використання коштів, тобто надання кредитів та інвестування. Це, з одного боку, стимулює зростання доходів, але з іншого, веде до зменшення готівки та залишків на кореспондентських рахунках.

Таким чином, прагнення до максимального прибутку може ставити під загрозу безперебійне виконання банком своїх зобов'язань перед клієнтами, адже банк ризикує не мати достатньо коштів для задоволення їхніх потреб.

По-друге, для підтримки банку на належному рівні слід проводити зважену політику управління активними і пасивними операціями. В управлінні активами банку слід приділити увагу наступним аспектам:

1. Гроші які банк розташовує на певний термін, зобов'язані відповідати термінам залучення ресурсів.

2. Ефективне управління банком передбачає постійне прагнення до підвищення рентабельності його роботи в цілому, а також прибутковості окремих операцій.

3. Менеджери з управління банком відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного використання та залучення коштів..

Окрім контролю та координації роботи інших відділів, менеджери з управління банком також повинні: чітко визначити пріоритети та цілі управління коштами, регулярно переглядати та оновлювати пріоритети та цілі з урахуванням зміни ринкових умов, потреб банку та його стратегії розвитку, комунікувати пріоритети та цілі ефективно. Сьогодні управління коштами в банку розглядається як допоміжний механізм у порівнянні з основними пріоритетами, такими як:

1. Надання позик усім категоріям клієнтів.

2. Впровадження ефективного механізму ризик-менеджменту, що включає перегляд інвестиційного портфелю банку. Частина коштів має бути інвестована в стабільні цінні папери, такі як облігації державного займу, що дозволить уникнути миттєвої втрати платоспроможності та зменшити вплив кризи.

3. Зниження ризиків операцій.

Для ефективного управління ризиками, пов'язаними з незбалансованістю балансу та неплатоспроможністю, банку необхідно створити систему щоденного контролю та аналізу. Банк повинен постійно відстежувати рівень ключових показників, які впливають на його ліквідність та платоспроможність. До таких показників можуть належати: співвідношення капіталу та активів; рівень ліквідності; якість кредитного портфеля; концентрація ризиків.

Для створення інформативної та актуальної бази даних, яка буде використовуватися для моніторингу та аналізу ризиків, пропонується використовувати наступні джерела інформації: діючі договори: включає всю інформацію про поточні кредити та депозити, такі як сума, термін дії, процентні ставки, умови погашення та ін. Договори на стадії оформлення: дозволить врахувати потенційні зміни в структурі активів та пасивів банку.

Прогнозний підхід не є універсальним рішенням. Його використання доцільне лише для банку, який має кваліфіковану команду аналітиків та розвинені інформаційні системи.

В цілому, прогнозний підхід може бути ефективним інструментом для управління потребами в коштах банку, але його використання повинно супроводжуватися ретельною оцінкою ризиків.

Отже, українські банки мають самостійно підтримувати визначений рівень діяльності, базуючись на ретельному аналізі поточної ситуації та умов певного періоду. Це вимагає прогнозування результатів та розробки науково обгрунтованої економічної стратегії для управління пасивами та активами. Аналіз здійсненої роботи свідчить про значний внесок у розвиток

теоретичних та практичних аспектів управління фінансовими зобов'язаннями банківської установи (на прикладі АТ «УКРСИББАНК»).

Отже, подальші дослідження в цій галузі можуть бути спрямовані на розробку нових методів обліку та аудиту зобов'язань банку, а також на вивчення впливу різних факторів на рівень зобов'язань банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514-VI (із змінами і доповненнями).
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996 – XIV (із змінами і доповненнями).
3. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618-VI (із змінами і доповненнями).
4. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 (із змінами та доповненнями).
5. Інструкція про порядок відкриття, використання та закриття рахунків у національній та іноземній валюті: Затв. Постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 р. № 492.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 р. № 20 (із змінами та доповненнями).
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 26 квітня 2000 р. № 91 (із змінами та доповненнями).
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив зміни валютних курсів»: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 10 серпня 2000 р. № 193 (із змінами та доповненнями).
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39 (із змінами та доповненнями).

11. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань»: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879.
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419 «Про затвердження порядку подання фінансової звітності».
13. Правилами використання готівкової іноземної валюти на території України: затв. Постановою Правління Національного банку України від 30.05.2007 р. № 200.
14. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про продовження терміну виконання заходів із застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні» від 17 березня 2011 р. № 2052-р.
15. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії застосування МСФЗ в Україні» від 24 жовтня 2007 р. № 911-р.
16. Безруких П.С. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник. – [4-е вид., Перероб. і доп.] – М.: Бухгалтерський облік, 2002. – 719с.
17. Брітченко І. Г., Князевич А. О. Контролінг: навч. посіб. – Рівне: Волинські обереги, 2015. – 280 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://pidruchniki.com/component?option=com_jdownloads/Itemid,999999/catpid,1053/task,view.annotation/
18. Буряк П. Ю. Облік на малих підприємствах [Текст] : навч. посіб. / П. Ю. Буряк, Л. Ю. Шевців; Львів. держ. фін. акад. – Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 438 с.
19. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 – Облік і аудит [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2009. - 912 с.
20. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: [навч. посібник] / Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шуленова. – [2-ге вид. доп. і перероб.]. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 576 с.
21. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [підручник] / Ф.Ф. Бутинець. – [3-є вид. перероб. і доп.]. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 672 с.

22. Бухгалтерський облік та оподаткування : [навч. посіб.] / за ред. Р. Л. Хом'яка, В. І. Лемішовського. – Л. : Бухгалтерський центр «Ажур», 2010. – 1220 с.
23. Васільєва Л. М. Бухгалтерський облік на малих підприємствах за спрощеною формою: [навчальний посібник] / Л. М. Васільєва, Н. В. Бондарчук. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2011. – 260с.
24. Верхоглядова Н. І. Бухгалтерський фінансовий облік : теорія та практика : [посібник] / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна, В. І. Кисла. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 30 с.
25. Гарасим П. М. Організація обліку і звітності : [навчальний посібник]. / П. М. Гарасим, М. П. Гарасим, С. В. Приймак. – Львів : НВФ «Українські технології», 2012. –328 с.
26. Грещак М. Г., Колот В. М., Наливайко А. П., Покропивний С. Ф., Сай В. М., Соболев С. М., Федонін О. С., Швиданенко Г. О. Економіка підприємства: Підручник/ За ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 1999. – 295 с.
27. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль. [текст] : навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрій, У. О. Марчук - К. : "Центр учбової літератури", 2014. - 496 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://pidruchniki.com/component/option,com_jdownloads/Itemid
28. Джулій Л. В. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу: [навчальний посібник] / Л. В. Джулій, В. Г. Стрижова. – Хмельницький : ТУП, 2012. – 199 с.
29. ДСТУ 1.5:2015. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів – К.: Держстандарт, 2015. – 65 с.
30. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік : Основи теорії та практики : [підруч.] – [2-ге вид., переробл. і доповн.] / А. Г. Загородній, Г. О. Партин, Л. М. Пилипенко. – К. : Знання, 2009. – 422 с.
31. Ковальов В. В. Введення в фінансовий менеджмент. - М.: Фінанси і статистика, 1999. - 768 с [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/1024/Tytenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

32. Костюченко В. М. Консолідована фінансова звітність : міжнародний досвід і практика в Україні : [підручник] / В. М. Костюченко. – К. : ЦУЛ, 2008. – 528 с.

33. Лист Міністерства фінансів України «Про облікову політику» від 21.12.2005 р. № 31-34000-10-5/27793.

34. Маренич Т.Г. Оцінка в бухгалтерському обліку. Маренич Т.Г. [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///D:/User/Downloads/Vkhdtusg_2014_150_5.pdf

35. Машталяр Г.П. Організація аудиту фінансової звітності. Г.П. Машталяр. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2015. Вип. 1. С. 158-164.

36. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» (освітня-кваліфікація «бакалавр») / М.С. Пашкевич, О.В.Усатенко А.А.Макурін; Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Д. : НТУ «ДП», 2020. – 29 с.

37. Н. М. Сіренко, К. А. Мікуляк Банківська система: Конспект лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2022 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11281/3/Банківська%20система-конспект_071.pdf

38. Наказ Президента України «Про перехід України до загальноприйнятої у міжнародній практиці системі обліку та статистики» від 23 травня 1992 р. № 303.

39. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 (із змінами та доповненнями).

40. Облік, аналіз та аудит: еволюція, сучасний стан та перспективи розвитку: зб. матеріалів Всеукр. студ. наук.-практ. конф., 9 грудня 2014 р. — К. : КНЕУ, 2014. — 392 с.

41. Орлов І. В. Бухгалтерський облік і контроль зобов'язань суб'єктів господарювання: теорія і методологія : монографія. І. В. Орлов ; Житомир. держ. технол. ун-т. Житомир : ЖДТУ, 2010. 400 с.
42. Пантелеев В. П. Фінансова звітність : [посібник] / В. П. Пантелеев. – К. : Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України, 2006. – 227 с.
43. Расенко В.М. Особливості класифікації зобов'язань підприємств. В.М. Расенко. Вісник соціально-економічних досліджень. 2012. Випуск 2 (45). С. 163-170.
44. Рубейкін В. А. Призначення та зміст фінансової звітності. В. А. Рубейкін. Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – 2015. – № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2015/48.pdf
45. Рудницький В.С. Аудит: Навч. Посібник. Гончарук Я.А., Рудницький В.С. Львів: Оріяна-Нова, 2004. 292 с.
46. Сафарова А. Шляхи вдосконалення класифікації зобов'язань. Сафарова А. Економічний аналіз. 2010. Випуск 6. С. 317-320.
47. Стоун Д. Бухгалтерський облік та фінансовий аналіз /Стоун Д., Хітчинг К. М.: Сирин, 1998. 302 с.
48. Стоун Д. Бухгалтерський облік та фінансовий аналіз /Стоун Д., Хітчинг К. М.: Сирин, 1998. 302 с.
49. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: [підручник] / Н. М. Ткаченко. – К. : Алерта, 2007. – 1080 с.;
50. Федосова Т. В. Бухгалтерський облік: Конспект лекцій. Таганрог: ТТІ ПФУ, 2007 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.aup.ru/books/m176/>
51. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник]. – [3-те вид., переоб. і доп.]. / В. Г. Швець. – К. : Знання, 2008. – 535 с.
52. Янчева Л.М. Аудит: Навч. посіб. для студентів, викладачів ВНЗ. Л.М. Янчева, З.О. Макеева. К., 2009. 335 с.

ДОДАТКИ

Додаток А
Консолідований звіт про фінансовий стан АТ «УКРСИББАНК»

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Консолідований звіт про фінансовий стан
на 31 грудня 2023 року
(у тисячах українських гривень)

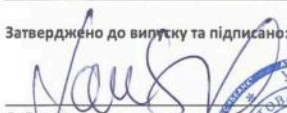

	Примітки	31 грудня 2023 року	31 грудня 2022 року
АКТИВИ			
Готівка	6	1 909 485	2 695 862
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України («НБУ») і короткострокові розміщення в НБУ	6	11 899 006	5 282 421
Кореспондентські рахунки, депозити та кредити овернайт у банках	6	28 532 835	34 439 848
Кредити та аванси банкам	7	20	379 898
Похідні фінансові активи	25	14 096	-
Кредити та аванси клієнтам	8	11 237 375	14 746 900
Інвестиції в цінні папери	9	82 999 939	45 696 409
Основні засоби	10	1 845 668	1 309 552
Інвестиційна нерухомість		340	-
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	832 416	729 097
Відстрочені податкові активи	21	215 996	110 380
Активи із права користування	11	120 054	150 760
Інші фінансові активи	12	2 075 745	2 147 251
Інші нефінансові активи	12	234 021	750 647
ЗАГАЛЬНА СУМА АКТИВІВ		141 916 996	108 439 025
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	15	1 448	1 784
Похідні фінансові зобов'язання	25	89 856	1 603
Кошти клієнтів	13	119 624 992	93 635 053
Орендні зобов'язання	15	116 387	145 078
Поточні податкові зобов'язання		3 207 329	290 299
Інші фінансові зобов'язання	14	1 216 163	951 251
Інші нефінансові зобов'язання	14	290 544	263 988
ЗАГАЛЬНА СУМА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		124 546 719	95 289 056
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	16	5 069 262	5 069 262
Емісійний дохід	16	811 229	811 229
Нерозподілений прибуток		11 489 755	7 269 447
Загальна сума власного капіталу, що відноситься до власників материнського підприємства		17 370 246	13 149 938
Частки участі, що не забезпечують контролю		31	31
ЗАГАЛЬНА СУМА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		17 370 277	13 149 969
ЗАГАЛЬНА СУМА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		141 916 996	108 439 025
Затверджено до випуску та підписано:			
 Л. Дopus, Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»		 Т. В. Семенюк, Головний бухгалтер – Начальник Управління фінансового та податкового обліку Департаменту фінансів АТ «УКРСИББАНК»	
29 березня 2024 року			

Рис. ДА.1. Консолідований звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2023 року,
сторінка 8

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Консолідований звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток
за рік, який закінчився 31 грудня 2023 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	За 12 місяців 2023 року	За 12 місяців 2022 року
Процентні доходи	18	12 994 612	9 024 059
Процентні витрати	18	(1 006 632)	(309 154)
Комісійні доходи	19	2 629 431	2 379 614
Комісійні витрати	19	(975 118)	(779 592)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		1 131 139	1 251 681
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		147 430	331 864
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		106 896	300 185
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(33 244)	(2 579)
Інші операційні доходи (витрати)		(331 298)	(226 180)
Чисті доходи від банківської діяльності		14 663 216	11 969 898
Витрати на виплати працівникам	20	(3 098 456)	(2 551 707)
Інші адміністративні та операційні витрати	20	(1 773 122)	(1 332 602)
Амортизаційні витрати	10, 11	(719 865)	(592 251)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	22	(137 325)	(3 133 866)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), для нефінансових активів		(352 416)	-
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		8 582 032	4 359 472
Інші прибутки (збитки)		8 666	(7 960)
Прибуток (збиток) до оподаткування		8 590 698	4 351 512
Доходи від повернення податку (витрати на сплату податку)	21	(4 370 390)	(779 330)
Прибуток (збиток)		4 220 308	3 572 182
Загальна сума сукупного доходу		4 220 308	3 572 182
Прибуток (збиток), що відноситься до:			
Власників материнського підприємства		4 220 308	3 572 182
Часток участі, що не забезпечують контролю		-	-
Прибуток (збиток)		4 220 308	3 572 182
Сукупний дохід, що відноситься до:			
Власників материнського підприємства		4 220 308	3 572 182
Часток участі, що не забезпечують контролю		-	-
Загальна сума сукупного доходу		4 220 308	3 572 182
Базовий прибуток (збиток) на акцію, що належить власникам банку (гривень на акцію)	17	0,0045	0,0038

Затверджено до випуску та підписано:

Л. Дюлуш,
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»

29 березня 2024 року

Т. В. Семенюк,
Головний бухгалтер – Начальник Управління
фінансового та податкового обліку Департаменту
фінансів АТ «УКРСИББАНК»

Рис. ДА.2. Консолідований звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2023 року,
сторінка 9

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Консолідований звіт про зміни у власному капіталі
за рік, який закінчився 31 грудня 2023 року
(у тисячах українських гривень)

	Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства					Частки участі, що не забезпечують контролю	Загальна сума власного капіталу
	Статутний капітал	Емісійний дохід	Резерви переоцінки	Нерозподіле- ний прибуток	Усього		
Залишок станом на 31 грудня 2021 року	5 069 262	811 229	-	3 697 265	9 577 756	31	9 577 787
Прибуток (збиток)	-	-	-	3 572 182	3 572 182	-	3 572 182
Загальна сума сукупного доходу за 2022 рік	-	-	-	3 572 182	3 572 182	-	3 572 182
Залишок станом на 31 грудня 2022 року	5 069 262	811 229	-	7 269 447	13 149 938	31	13 149 969
Прибуток (збиток)	-	-	-	4 220 308	4 220 308	-	4 220 308
Загальна сума сукупного доходу за 2023 рік	-	-	-	4 220 308	4 220 308	-	4 220 308
Залишок станом на 31 грудня 2023 року	5 069 262	811 229	-	11 489 755	17 370 246	31	17 370 277

Затверджено до випуску та підписано

Д. Дюпуш,
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»

Т. В. Семенюк,
Головний бухгалтер – Начальник Управління
фінансового та податкового обліку Департаменту
фінансів АТ «УКРСИББАНК»

29 березня 2024 року

Рис. ДА.3. Консолідований звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2023 року,
сторінка 10

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Консолідований звіт про рух грошових коштів
за рік, який закінчився 31 грудня 2023 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	За 12 місяців 2023 року	За 12 місяців 2022 року
Грошові потоки від (для) операційної діяльності			
Проценти отримані		12 582 055	8 521 863
Проценти сплачені		(965 882)	(312 220)
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з іноземною валютою		1 131 139	1 251 681
Прибуток від відшкодування кредитів та авансів, списаних раніше		122 669	79 529
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		104 931	304 410
Комісійні доходи, що отримані		2 599 413	2 364 917
Комісійні витрати, що сплачені		(904 928)	(781 848)
Інші виплати грошових коштів за операційною діяльністю		(378 024)	(301 341)
Виплати працівникам та виплати від їх імені		(2 931 551)	(2 549 365)
Адміністративні витрати та інші операційні виплати, що сплачені		(1 805 784)	(1 361 885)
Податки на прибуток сплачені, класифіковані як операційна діяльність		(1 556 658)	(597 513)
Грошові потоки від (для) операційної діяльності		7 997 380	6 618 228
Грошові потоки від (для) операційної діяльності			
Чисте (збільшення)/зменшення обов'язкових резервів у Національному банку України		(6 507 967)	(1 493 739)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів банків		376 136	14 440 338
Чисте (збільшення)/зменшення позик та авансів клієнтам		4 039 798	12 420 689
Чистий (прибуток)/збиток від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(12 511)	379 262
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		209 766	(1 542 626)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів		23 069 844	15 794 854
Чисте збільшення/(зменшення) інших зобов'язань		(57 298)	(254 072)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності (використані в операційній діяльності)		29 115 148	46 362 934
Грошові потоки від (для) інвестиційної діяльності			
Придбання цінних паперів		(7 266 258 453)	(3 283 844 748)
Надходження від реалізації та погашення інвестицій у цінні папери		7 229 347 044	3 255 611 194
Придбання основних засобів		(1 195 302)	(1 101 631)
Надходження від продажу основних засобів		7 487	(7 960)
Дивіденди отримані		3 066	2 291
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності (використані в інвестиційній діяльності)		(38 096 158)	(29 340 854)
Грошові потоки від (для) фінансової діяльності			
Повернення інших залучених коштів	15	(497)	(714)
Виплати за орендними зобов'язаннями	15	(39 408)	(56 343)
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності (використані у фінансовій діяльності)		(39 905)	(57 057)
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		2 409 713	7 626 952
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти	6	26 430	(141 325)
Збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		(6 584 772)	24 450 650
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	6	37 744 516	13 293 866
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	6	31 159 744	37 744 516

- Придбання основних засобів за роки, що закінчилися 31 грудня 2023 та 2022 років, включає придбання нематеріальних активів, крім гудвілу, на суму 433 163 тисячі гривень та 414 778 тисячі гривень відповідно.

Затверджено до випуску та підписано
Л. Дюпуш,
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»

Т. В. Семенюк,
Головний бухгалтер – Начальник Управління
фінансового та податкового обліку Департаменту
фінансів АТ «УКРСИББАНК»

29 березня 2024 року

Рис. ДА.4. Консолідований звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2023 року,
сторінка 11

Додаток Б
Щоквартальний обсяг прибутку АТ «УКРСИББАНК»

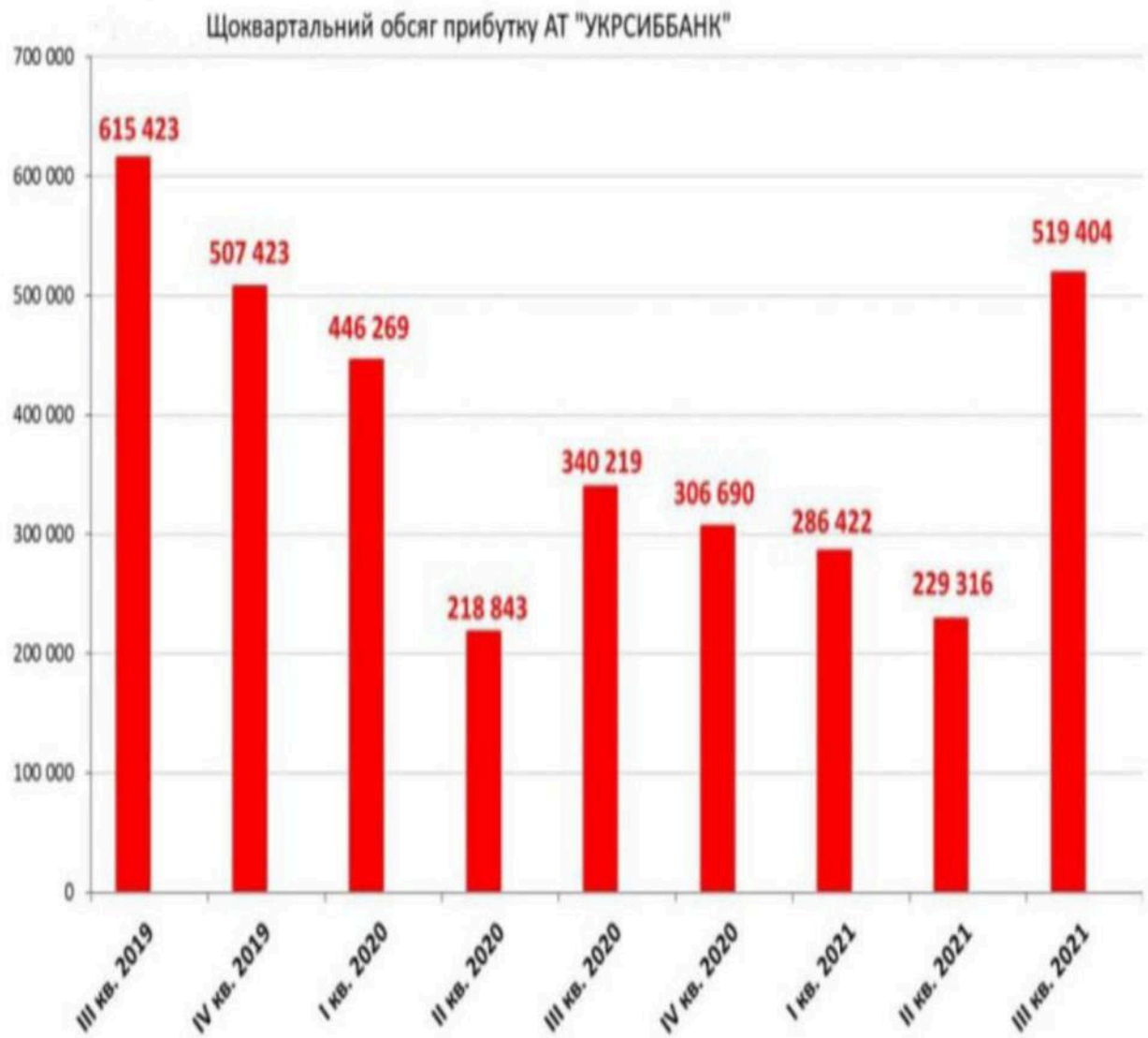

Рис. ДБ.1. Щоквартальний обсяг прибутку АТ «УКРСИББАНК» за 2019 – 2021 рр.

Додаток В

Склад і структура активів АТ «УКРСИББАНК»

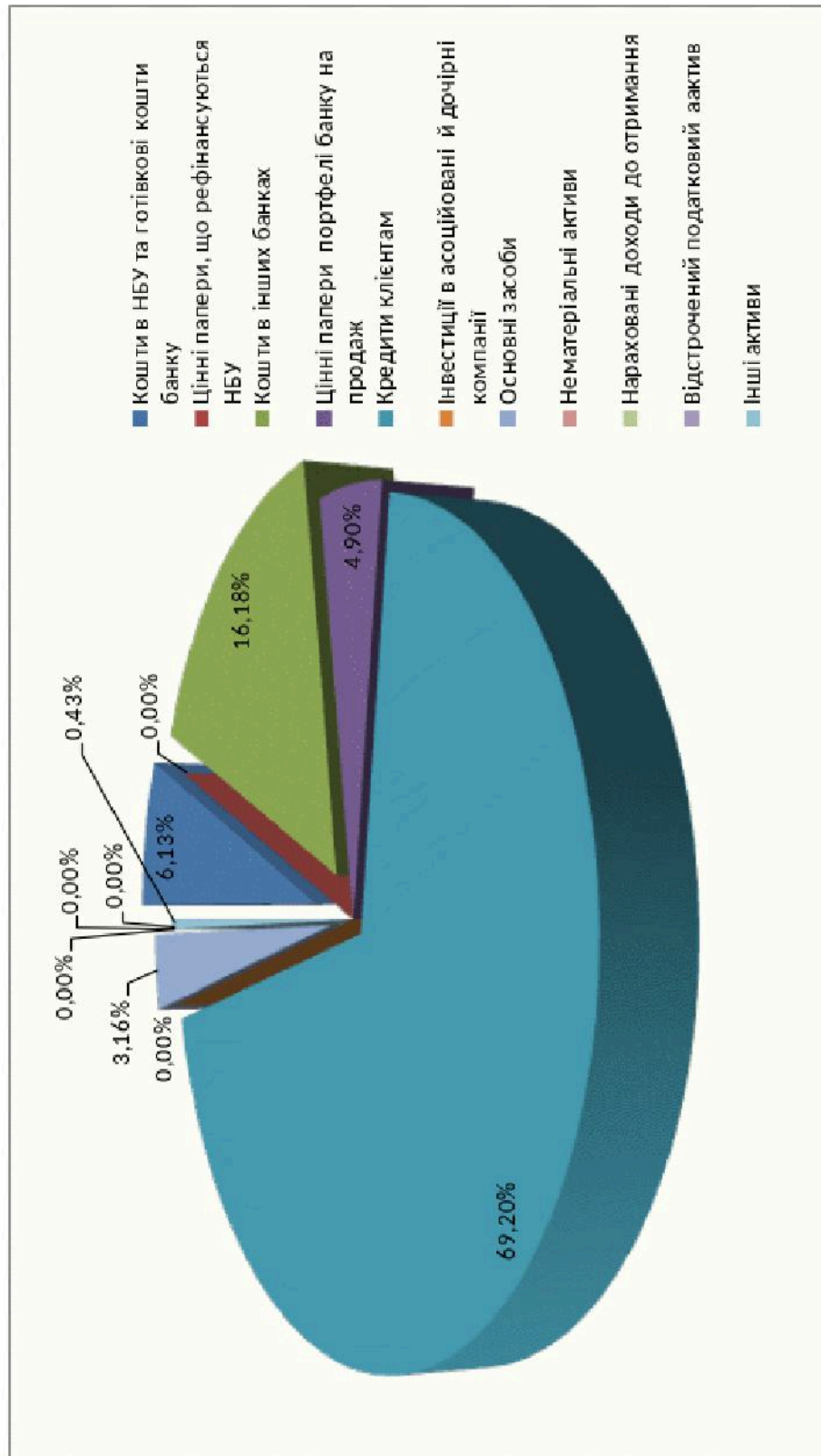

Рис. ДВ.1. Склад і структура активів АТ «УКРСИББАНК» у вигляді секторної діаграми

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу бакалавра
студентки групи 071-20-1 спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рожковської Валерії Андріївни
на тему «Облік і аудит зобов'язань банку
(на прикладі діяльності АТ «УКРСИББАНК»)»

Мета бакалаврської роботи – розробка на базі вивчення законодавчої, нормативної і спеціальної літератури, з застосуванням практичних матеріалів банківської установи рекомендацій щодо вдосконалення діючого порядку обліку і аудиту зобов'язань АТ «УКРСИББАНК».

У сучасному середовищі суб'єкти господарської діяльності через банківський сектор забезпечують потребу у широкому спектрі банківських операцій. Система обліку банку включає фінансовий, управлінський та податковий облік, що ґрунтується на єдиній інформаційній базі первинного обліку, відрізняючись цілями, об'єктами обліку, колом користувачів облікової інформації, роллю в управлінні установою, формою та періодичністю подачі даних. Отже, аналіз операцій із зобов'язаннями у цих умовах допомагає виявити потенційні ризики та внести необхідні корективи у стратегію діяльності банку. Точний облік та аудит зобов'язань допомагають зберегти довіру клієнтів, показуючи їм, що їхні інтереси захищені і операції ведуться чесно та правильно.

Таким чином, в умовах воєнного стану облік і аудит зобов'язань стають особливо важливими для забезпечення фінансової стабільності та довіри в бізнес-середовищі. Тому тема представленої кваліфікаційної роботи є актуальною, а висвітлення і систематизація питань у напрямку вдосконалення організації діючого порядку обліку та аудиту зобов'язань банку складають і теоретичний, і практичний інтерес.

Тема кваліфікаційної роботи цілком відповідає її змісту та тексту і розкрита в повному обсязі. У кваліфікаційній роботі охарактеризовано та проаналізовано фінансово-економічну діяльність АТ «УКРСИББАНК»; визначено характер діяльності даного банку; розкрито значення зобов'язань та надано їх класифікацію; досліджено нормативно-правове регулювання та порядок обліку зобов'язань банку; охарактеризовано систему обліку та

аудиту АТ «УКРСИББАНК»; визначено мету, завдання, об'єкт та інформаційні джерела аудиту зобов'язань банку; окреслено напрями вдосконалення обліку і аудиту зобов'язань базової банківської встанови.

Вдосконалення і рекомендації забезпечують практичну значущість роботи. Застосовування розроблених пропозицій щодо організації діючого порядку обліку та аудиту зобов'язань банку можуть бути використані в практичній діяльності АТ «УКРСИББАНК».

В цілому робота відповідає загальним вимогам до змісту та оформлення кваліфікаційних робіт бакалаврів. Достатньо ілюстрована таблицями і схемами.

Кваліфікаційна робота виконана на достатньому рівні, може бути допущена до захисту та заслуговує оцінки “_____”.

Науковий керівник:
К.е.н., доцент
(вчене звання, науковий ступінь)

Шижкова Наталія Леонідівна
(Прізвище, ім'я, по-батькові)

(Дата)

(Підпис)